

ABONAMENTUL

un an . 28 Cor.
un um. . 14
o lună . 2.40

Abonamentul de zi pentru Ro-
ma și străinătate pe
an 40 franci.

Abonamentul pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu se înapo-
iază.

Teatrul nostru.

Arad, 15 Iulie.

Am pomenit în unul din numerele trecutelor săptămăni căpitanul de poliție din Oradea-mare a cercat să zădărnicească reprezentarea teatrală anunțată acolo de mica trupă de teatru a lui A. P. Bănuț. Motivul era neînsemnat și ridicol. Cică nu a fost înțeles decât concertul, nu și reprezentarea teatrală, iar actorii nu sunt actori veritabili și din România, ci niște simpli elevați dela noi. Știm și aceia câte piețe se pun în calea micilor noastre străduințe teatrale dela sate, unde notarul satului împreună cu subprefectul sunt suprenii critici de artă, cari singuri pot să hotărească dacă o piesă de-a noastră, o modestă comedioară, ca „Ruga dela Chișetău” a lui Vulcan bunăoară, se poate reprezenta sau nu. Nu ne-ar mai rămânea decât să constatăm aceste stări de lucruri cu adevărat aziatice și să trecem mai departe. Lumea noastră cunoaște doar atât de bine aceste mici mizerii ale vieții noastre năcăjite. Cine dintre noi, în vârtejul „aranjerii” unei „petreceri” nu s’a ales cu o sutra posomorâtă a cutărui căpitan de poliție sau subprefect îmbufat care trage creionul roșu peste un punct din program, care ar putea să atace simțitoarea lui idee de stat maghiar?!

Este însă în tot amestecul acesta legal și ilegal al administrației ungurești în manifestările noastre pur culturale și artistice o tendință, care ne lămurește pe de-

plin asupra întreg sistemului complicat, cu care guvernele noastre vreau să corupă și cu vremea să zdrobească sufletul nostru românesc, cu toate însușirile și manifestările lui specifice. Din toate aceste mici șicane și opreliști se desvelește tînta supremă a tuturor guvernărilor noastre: Nimicirea noastră ca popor românesc cu firea lui distinctă, maghiarizarea noastră! Înzadar tipă gazetele ungurești că nu există țară cu libertăți mai multe pentru naționalități, ca a noastră și înzadar protestează ținînd cartea de legi a lui F. Deak în mîna șireții noștri miniștrii împreună cu toți șegheștii lor, că noi suntem liberi să ne cultivăm sufletele și inimile noastre după cum vrem, faptele a căror durere noi o simțim, strigă adevărul lor peste toate aceste desmințiri minci-noase.

Iată cazul dela Oradea. Poate crede vr’un om cu mîntea sănătoasă că la spațele acestui scandal provocat de căpitanul de poliție din Oradea-mare se ascund motivele pe cari le invocă el? Se poate presupune că administrația noastră ar fi atât de corectă încât să se teamă, să zicem, de vr’un spectacol inoral? Nu. Știe doar și căpitanul de poliție din Oradea, sau cel puțin a trebuit să știe, gazetele ungurești locale scriau doar, că d. Bănuț împreună cu toți actorii lui sunt cetățeni ungari, în parte bursieri ai societății noastre de teatru, ale cărei statute aprobate de guvern permit să se susțină o trupă de teatru românescă. Știm și aceia că administrația

noastră nu este grozav de susceptibilă din partea valorii morale și mai ales artistice a pieselor de teatru ungurești, ne-cum românești. Nu, căpitanul de poliție din Oradea, împreună cu toți soții lui de prigonire ai culturii românești, urmăresc cu totul altceva.

Alături de tentativele de corupere a școalelor noastre prin legea școlară a lui Apponyi, alături de persecuțiile zilnice ale presei noastre, încap foarte bine aceste opreliști, se completează doar unele pe altele și împreună numai răușesc să ne dea imaginea limpede a armei cu sute de tășuri depusă în mînilor guvernului unguresc, armă, adeseori nevăzută care taie însă totdeauna adînc în sufletul poporului nostru. Prin legea lui Apponyi s’a ținut la nimicirea bietelor noastre începuturi culturale dela sate, prin prigonirea presei românești se urmărește amuțirea silnică a singurului glas al nostru care poate să ne strige revolta sau poate să arunce în mulțime cuvîntul de îndrumare. Prin prigonirea începuturilor noastre de teatru, ce vrea oare guvernul unguresc? Vrea doar să ne ferească care cumva de vre-o rătăcire în domeniul artei sau cearcă să facă vre-o propagandă pentru dezvoltarea gustului artistic la noi?! Nu-i așa, că sunt de răs astfel de presupuneri?!

Altceva vrea guvernul nostru. Văzînd el, cum în vremea din urmă începem să ne înciripăm și noi o mișcare mai conștientă pentru lămurirea unei culturi naționale proprii, văzînd în direcția aceasta

FOITA ZIARULUI „TRIBUNA”

Ceasuri de seara.

De Ion Agârbiceanu.

— Adierile serii. —

Țina întregă rădăciseam sub bolta pădurii, plină de umbră și răcoare, pe căi, pe cărări cunoscute prin poenile cu iarbă de mătase. Eran aceleași cărări, aceiași arbori, aceleași frunze, ca și înainte cu atîția ani. Numai răpăle se mai măriaseră părăile se făcuseră mai adânci, pe alocuri tufigăse îndesase, și pe unele răzoare vizunii nouă de vulpe, iar altele vechi, pe cari le știam, părăsise. Deși știam că frunza aceasta de stejar, verde, pîlăsoasă, e numai din primăvară, că acea pe care o știam e de mult putredă, poate una cu pămîntul, îmi părea că revăd pădurea neschimbata, așa cum o știam. Și un simțământ trist mă copleși. Iată, îmi ziceam, omul e mai trecător, din tot ce este în lume. Părăul acesta îl vor vedea și oame-nii cari vor trăi peste mii de ani. Răcoarea pădurii va mîngăia și pe cei ce-or rătăci după vespuri, pe-aici. Noi trecem repede, pe cînd firea rămîne aceeași, vecinic tînără, nemuritoare.

Și seara, lângă vechea colibă, dela poalele pădurii, același gînd greu mă apăsa. Priveam lacile cunoscute, răzoarele pline de spini. Ah! Șo tufă de spini trăește mai mult decât omul. Aiaș lugeri tineri, ronțăie mieluseii în fiecare primăvară.

Atunci din sînul pădurii porniră adierile serii

pline de răcoare, și parcă-mi șoptiră: „Spre odihnă!”

Altădată așteptam cu nesat adierile sării. Respiram cu nesat aroma înviorătoare a boarei de seara. Și atunci îmi spunea de odihnă, dar’ de odihna plăcută a unei nopți.

Acum înțelegeam altceva din adierile serii. Acest „spre odihnă” căpătă deodată o mulțime de înțelesuri. Cum clătina încet firele de iarbă și mîngăia potirele florilor, șoptindu-le cu glas domol, de mamă adormitoare: „spre odihnă”, părea că le zice: Spre odihnă dulce. Ați strălucit o zi întreagă în razele soarelui, ori ați fost adăpate de picurii călduți ai ploii. Spre odihnă! ca să puteți străluci și mâine, să ademeniți fluturii și micile găze cu haine scilpicioase. Spre odihnă! Să doarmă sub voi, în liniște pămîntul, să vă trimită cerul picurii de rouă, lacrimile sale de iubire.

Și, trecînd adierile prin frunzișul bogat al arborilor bătrîni, le clătina domol podoaba și părea că le zice, mîngăindu-i: Spre odihnă! O zi întreagă ați sorbit din argintul aerului de vară, v’ați scaldat în lumină ca într-o mare nemărginită, ați adăpostit de arșița soarelui paserile cîntătoare. Acum încet-încet adormiți în pace, să poată visa paserile în cuiburile din ramurile voastre. Spre odihnă! să vă înțepenii mai tare rădăcinile în pămînt, să nu vă poată doborî vijelia, ce poate vine mâine.

Spre odihnă, toate gîngăniile pămîntului, ca mâine să puteți iarăși alerga libere unde veți voi, să vă bucurați de viață, să slăviți viața.

Și ciudat, mi-se păru că aceste adieri ale serii mîngăie cu de-osebită durere pe om, și viețuitoarele cărora omul le-a luat libertatea.

Cum treceau prin ocolul unde se culcaseră boii, care rumegau acum, gemînd în restimpuri, părea că le zice: Spre odihnă, nenorocite purtătoare de juguri. O zi întreagă ați tras brazda neagră și grea, ca să răniți, fără să știți pentru ce, pămîntul. În cuptorul aprins de căldură a zilei de vară, ați primit lovituri de biciu, dela cei mai biciuiți încă decât voi. Spre odihnă! să adunați puteri nouă în trupul vostru uriaș, ca mâine, în schimbul muncii ce veți face-o, să mănecați aceeași ogringă, și să vă ardă pielea aceeași plesne. Spre odihnă, sărmani copii desmoșteniți ai firei. Voi sunteți mai puțin fericiți ca o lăcustă! Când nu veți mai putea munci, vă vor lega la iese, vă veți mira de nutrețul bun ce-l veți primi așa din bun senin, și abia veți înțelege cînd vă vor arunca o funie între coarne și vă vor duce într’un loc dosit. Spre odihnă! bucurați-vă, căci pentru voi s’a sfârșit o zi de chin.

Vin adierele serii, vin blînde și răcoroase, și mîngăie fruntea plină de sudori a omului. Și-i spun, spre odihnă! Uitați de ziua de azi, căci ziua de azi, ca și cînd n’ar fi fost, e pierdută pentru totdeauna. Cu ziua de azi ești mai bătrîn, te apropii mai mult de groapă.

Vezi și înțelegi că munca ta de azi, ca și cea de ieri, e zadarnică. Înțelegi că porți și tu un jug, dar nu te mai gîndi la el. E zadarnic. Spre odihnă! să se odihnească membrele tale frînte de muncă. Nu te revolta, nu-ți face gînduri: totul e zadarnic. Tu vei lupta zi de zi, vei slăbi mereu din puteri, și’n urmă vei muri, fără să fi știut pentru ce trăiești. Gîndul e zadarnic: mai bine adormi de cu bună vreme, ca mâine să poți purta iarăși sapa.

munca pe care o desfășurăm noi în cadrele Societății noastre de teatru, înfierbântat de gărgăunii ideii de stat maghiar s'a aruncat să le sugrume și pe aceste modeste și nevinovate nizuinți ale noastre. Căci bine se știe la Budapesta că omorând din fașe puternica propagandă națională ce am putea-o face prin teatru, noi vom fi ținuti tot în neputința noastră de până acum. Bine știe ministrul Zichy, vrednicul urmaș al lui Apponyi, că teatrul pe care vrem să-l facem și fără ajutorul, bugetului statului, ajutor pe care avem dreptul să-l cerem și să-l primim, aduce cu sine o bogată înflorire literară și artistică, care nu ar fi altceva decât o puternică contribuție la întărirea forțelor noastre naționale. Prin teatrul pe care l-am putea face din bănișorii noștri adunați cu atâta trudă, am crea o mare tribună, dela care am ști să predicăm cu elocvență puterea geniului nostru național, încătușat și strivit astăzi de atâtea legi și ordonanțe ministeriale ungurești. Ar răsări pe urmele lui, dramele și comediile pe cari azi nu le avem, ar răsări actorii noștri de talent, cari fără să ție discursuri politice și chiar fără să reprezinte pe scenă marea și tragica figură a lui Iancu bunăoară, ar ști să inspire în noi puterea magică a limbii noastre românești. Bine le știu aceste, toți miniștrii și toți căpitani noștri de poliție până la ultimul subprefect și tocmai din pricina aceasta trebuie să înregistrăm cazuri ca cel dela Orade. Bine știu că prin astfel de opreliști siluese într'un mod barbar natura — sugrumă doar cele mai firești nizuinți ale unui popor — dar „ideia” care s'a cuibărit în sufletele lor le întuneacă orice judecată limpede.

În fața tendințelor acestora, ce se manifestă prin repetate acte ilegale cari își au și urmările lor dezastruoase, noi nu putem sta mai departe indiferenți, urmând conduita unilită a resemnatului.

Spre odihnă! și uități durerile de azi. Asta e de lipsă ca să le poți purta pe celea de mâine. Voi oamenii ați fost despoiați de libertate, și ați fost cinstiți cu uitarea. Voi priviți vecinic la ziua de mâine. Tot ce a fost până în clipa asta, e pierdut. Și bine e așa. Uitați și durmiți, ca povara de mâine să nu vă apese prea tare.

Spre odihnă, biet suflet trudit, care ai stat ziua întreagă închis în trupul gârbovit deasupra mesei unui birou. Spre odihnă femeie săracă, pe care te-au amestecat de cap munca unei zile și zberetele puzderii de copii. Nu vezi tu, că în odihna această e singura tihnă, în viața ta? Când, sătui, îți dorm copii toți, când îți razimi toate oasele, nu simți dulceața liniștii, fericirea vieții?

Spre odihnă! Uită că azi ți-a murit un om la casă. Ori mai bine, gândește-te la asta, ci nu te întrista. Nu înțelegi în clipa asta, mai mult ca ori când, deșertăciunea vieții?

Și acel „spre odihnă” care părea purtat de adierile serii aceleia, mai avea încă o mulțime de înțelesuri. Imi păru că însași adierea e mai prietină, mai aproape de lumea neînsufletită, și de viețuitoarele libere, decât de om și împărăția lui de lanțuri. Și cuvintele acestea îmi părură aievea, și, pentru că erau prea dureroase, n'am voit să le mai aud.

Și m'am gândit atunci, într'un târziu: ori cât e de încătușat omul în viață, ori cât și-a pierdut libertatea, totuși poate une-ori învinge. Iată

Trebuie să accelerăm, aruncând la mijloc toate eforturile noastre, înființarea unei trupe constante de teatru. Știm că d. Dr. I. Mihulea se ocupă de mult cu această idee și nădăjduim că la viitoarea adunare a Societății de teatru se va afla o soluție potrivită. Mijloacele noastre sunt modeste, dar în sfârșit sunt și vor fi odată și mai bogate. Am dori apoi, ca de astădată să nu se mai observe ca în rândul trecut la Alba-Iulia, o circumspecție atât de puțin motivată. Să biruiască în noi în sfârșit însufletirea nobilă mai puțin prudentă, dar cu atât mai binefăcătoare. Guvernele ungurești nu au recurs la ultimele arme în privința aceasta, dar noi ne putem aștepta în fiecare clipă și la cele mai temerare acte din partea lui.

„Ce vrea guvernul (unguresc) cu școlile noastre?” „Bud. Hp.” publică azi un lung articol de polemică, în care răspunde la articolul nostru publicat cu titlul pus în fruntea acestor șire. „B. H-p.” declară că, oricât ne-am împotrivi, pe viitor numele românești se vor scrie în actele oficiale cu ortografie ungurească, pentru că nici un stat nu poate tolera ca numele ungurești (!) să fie... „caricaturizate” prin ortografiile streine. Poate vor încerca organele guvernului să pună în practică și această fărâdelege. Dar noi nu vom suferi-o în tăcere.

Avem dreptul și datoria să refuzăm orice acte, în cari numele nostru nu e scris așa cum se găsește în registrele stării civile și cum l-au scris părinții noștri. Avem de altă parte dreptul și datoria să cerem dela oficiile stării civile să le introducă așa pe cum le-am moștenit și să refuzăm semnarea actelor în cari nu se respectă acest drept al nostru.

Deschiderea Reichsrathului austriac. Marți, 18 Iulie n., se va ceta în Hofburg mesajul de tron prin care se deschide noul parlament austriac. Maj. Sa va sosi din Ischl Luni înainte de amiază și se va întoarce Marți, la orele 2 d. a.

În cercurile bine informate se afirmă că mesajul de tron va fi mai scurt decât de obicei, dar ținut în termeni categorici. În mesaj, Maj. Sa va stăruia înainte de toate asupra necesității re-

sunt oameni mulți, poate toți oamenii, cari se gândesc așa de rar la acel „spre odihnă”.

Aceea adiere a boarei de seara îl îndeamnă pe om mai mult la viață, la folosirea vieții, la deliciul vieții decât la odihnă. În adierile boarei de seara se infiripă cântecile de dragoste, se pornesc plimbările, petrecerile, festivalurile. În loc să meargă omul spre odihna de noapte, gustarea vieții devine tot mai intensivă, și în multe orașe mari, de pildă, nici nu se mai știe ce-i noaptea cu odihna ei, care ne-ar aminti de soarta noastră așa de tristă.

Și, învingându-mi astfel, impresia dureroasă dela început, sufletul mi-se luminează, mi-se încălzi. Un cântec dulce părea că-mi adie în apropiere, și mă impresură din ce în ce mai mult. Și am simțit de-odată că-s mai mult ca firele de iarbă, ca florile câmpului, ca întreaga pădure uriașă. Puterea sufletului omenesc mă făcu să văd tot ce-i pe pământ ca un neînsemnat fir de nisip, în asemănare cu mine, omul. Care văd, care simt și judec, care înțeleg, și fără de care lumea asta — pământul nostru adică — n'ar avea nici un înțeles.

Și cu cât mă simțeam mai elevat din gândurile negre, vedeam că este și în om ceva ce nu îmbătrânește, este un izvor de viață vecinică. Și nu mai invidiam nici spinele, nici răpa din pădure. Ci mă gândeam în înserarea aceea nespuse de ușoară, cât de nemărginită e lumea asta pe care o poate cuprinde un suflet omenesc.

formelor militare, impunând deputaților datori de a le vota.

În sesiunea de vară, însă, reformele acestea nu vor fi luate în discuție de Reichsrath, fiindcă baronul Gautsch s'a convins în cursul constărilor sale cu șefii partidelor că nu poate să obțină voturile lor pentru aceste proiecte.

Baronul Gautsch va căuta, în cursul vacanțelor parlamentare de vară, să-și câștige o majoritate parlamentară care să-i asigure votarea proiectelor.

Obstrucția continuă. Ședința de azi, mai niștită decât cea de ieri, s'a urmat în semnul obstrucției. A luat cuvântul și contele Apponyi să declare că socotește îndreptățită orice armă a parlamentarismului în combaterea acestor proiecte. A luat în apărare coaliția, spunând că a luptat cu toate puterile pentru maghiarizarea armatei și dacă nu i-s'ar fi pus piedeci în cale ar fi realizat acest ideal.

La sfârșitul ședinței au fost interpelări. Discuția se va continua în ședința de Luni.

D. Justh despre chestia naționalităților.

— Scrisoare din Budapesta. —

— 14 Iulien. —

În sfârșit, după atâtea seri de plimbări seculare, în cari se vântură de cinci luni zile aceleași argumente pro și contra luptei noastre naționale interne, iată că teva ceasuri de vioiciune, de interes marcat, zugrăvit pe toate fețele dela masa noastră din cafenea, iată urechi plecate audă ceva deosebit, important.

Sântem într-o grădină cu boschete dese. Alături de noi discută cu aprindere sau, uneori, cu aiere de taină deputații I. Justh, S. Eitner, Mădi Kovács, Beck și reporterii parlamentari ai celor mai multe ziare din capitală, — între care cei dela „Budapesti Hirlap”, „Az Ujság”, „Magyar Hirlap”, „A Nap” etc. Curiozitatea ni este firească, iar hârtia și creionul pentru a face notițe despre cele auzite — foarte explicabile. La început am zămis lucruri puțin interesante: glume mult sau mai puțin spirituale, lingusiri la adresa „Excelenței sale” d. Justh, critica actualului guvern, și altele.

Incepe unul:

— „Excelență, un temperament atât de combativ și de stăruitor, la vrâsta șaizeci și doi de ani...”

— „Cine ți-a spus D-tale că sunt 62 de ani?”

— „Băiatul Exc. Tale, Ion...”

— „Mi-se pare că el nu era de față când m'am născut eu... Am numai 61 de ani...”

Lucruri de natura aceasta curg gârle. Deodată aduce cineva vorba despre sufragiul universal. Pare că atâtea ar fi așteptate Justh, căci a început să vorbească aspru didactic, cu modulațiile de voce obicinuite la discursuri. Uneori s'auzea câte-o întărire, pe care șeful independenștilor de obicei o ignora. Iată cât am putut prinde din cele rostite:

„Sufragiul universal trebuie realizat fără doar și poate. Să nu ne temem de naționalități, căci acestea nu vor avea

DAJKOVITS E. Atelier de fotografii artistice, — de primul rang. — ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interiorul acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul

nici un câștig pe urma reformei electorale. Noi avem în mână orașele țării, pârghia cea mai sigură a puterii. Iar politica statornică a tuturor guvernelor a fost și va fi ca să ne întărim în orașe. Dar vă rog, domnilor, să nu publicați declarația aceasta, — căci sunt anumite lucruri care nu trebuie să ajungă în publicitate, și sunt anumite puncte de program, care nu e consult să fie trimbatate.

Scopul nostru este să scoatem naționalitățile din ghiarele Vienei. În privința aceasta n'o să putem ajunge la rezultate multumitoare până când nu vom înceta cu sistemul politic întrebuintat față de naționalități până acuma. Procedura administrației noastre față de nemaghiari se reduce la apostrofări de natura următoare: valah puturos, slovac stupid! În afară de aceasta, guvernele au și ele apucături greșite: în timpul alegerilor încheie cu naționalitățile pacturi, pe cari nu le ține, iar după alegeri nici nu mai voiesc să stea de vorbă cu ele. Nu-i mirare că după lucruri de natura aceasta alegătorii nemaghiari își întorc privirile spre Viena.

Declarația publicată prin ziare și atribuită mie — despre cele „zece milioane de Unguri noi”, pe cari eu i-aș putea câștiga printr-o singură vorbă, — nu corespunde adevărului. Ar fi o copilărie să fac astfel de declarații.

Taina, prin care ne putem asigura și menține supremația de rasă în țara aceasta, este: realizarea faptică a supremației culturale și economice ungurești. În felul acesta am ajunge să avem nepericlitată pe veci supremația politică. Altfel, prin mijloacele neumane ale pădurilor de baionete — cu rezultate vremelnice — nu se poate preveni avântul cultural netăgăduit al concetățenilor noștri.

Cineva întrerupe: Excelență, nu ne-au întrecut decât Sașii...)

Spre norocul nostru, Sașii sunt foarte puțini și nu prezintă o primejdie reală.

Pe urmă, domnilor, ne trebuie o perfectă organizație economică. Firește, aceasta nu se poate decât după ce vom fi realizat independența economică a țării. Atunci abea ne va fi cu putință să îmbunătățim starea materială a tuturor locuitorilor dela noi, — și aici este armonia în programul meu! Altcum, câtă vreme cetățenii ungari cu buze străine vor vedea în jurul lor statele naționale înfloritoare ale fraților lor de un sânge, nu pot crede că ei se alipesc cu toată dragostea și sinceritatea de noi.”

Atâta am putut alege sigur din cele spuse de d. Justh despre chestia naționalităților. Bine înțeles că s'au rostit mustrări domoale lui Kossuth-fiul, și prorocii sigure despre căderea guvernului Khuen, și dorințe de a se face odată alegeri după seceriș (când are și opoziția bani mai mulți), dar acestea nu ne prea interesează.

Declarațiile de mai sus, făcute în clipe când nu se putea bănuși nici o surpriză și absolut autentice, ne explică două lucruri. Primul este: precauția și rezervele cu cari s'a exprimat totdeauna d. Justh despre marea problemă a naționalităților în întrunirile publice ținute în favoarea sufragiului universal. Al doilea: atitudinea presei oficiale (deci: inspirate) independiste

față de gravaminele nemaghiarilor și față de reprezentanții lor.

Invățăminte nu avem să scoatem — cel puțin deocamdată — din declarațiile acestea. Suntem convinși că publicul cititor român — pe baza cuvintelor dlui Justh — va înțelege, că toate partidele ungurești ne sunt dușmane în fond, și că fiecare dintre ele voiește cel mult să se perfecționeze în arta de a — ne lega ochii.

Școala a cincia din Arad.

Cititorii noștri au putut observa că ne ferim pe cât e numai posibil de discuțiile oțioase cu adversarii noștri, discuții de cari, mărturisim, am început să simțim un adevărat desgust, un fel de silă pe care o eviți pe cât e cu putință. Convinși că sentimentul acesta nu este numai al nostru ci și al publicului săturat de lectura asta disgustătoare și abjectă, am preferat să răbdăm în tăcere toate loviturile și atacurile meschine și personale la adresa oamenilor din jurul acestui ziar, atacuri din cari organul autorizat și-a făcut o adevărată platformă de existență. În consecință, cei atinși într'un mod într'adevăr brutal și bădăran în onoarea lor personală s'au văzut siliți să recurgă la justiție, căci împotriva calomniatorilor de meserie, numai justiția te mai poate apăra.

Trebuie acum să cerem cu adevărat sezuzele cititorilor noștri, că forțați oarecumva ne vedem siliți să revenim asupra uneia din multele și din cele mai îndrăznețe infamii debitate în coloanele ziarului autorizat la adresa dlui Oncu, care a fost învinuit că ar fi închis o școală în Arad și înfățișat înaintea publicului românesc drept un dușman al culturii noastre. Zilele acestea primim adică la redacție următoarea scrisoare:

Bistrița, la 11 Iulie 1911.

Stimate Domnule Redactor!

La acuza ridicată asupra dlui Dr. Oncu, că din vina d-sale s'ar fi sistat a 5-a școală populară din Arad ar fi de răspuns, căci o acuza așa de gravă nu-i permis să fie scăpată din vedere.

Dacă d-voastră sunteți severi în acuze trebuie să fiți chiar riguroși în desvinovățirea dlui Oncu et consortes.

Cu stimă:

Valeriu Poruțiu.

Iată deci cum prinde calomnia și cum își face loc în suflete. E posibil acum, chiar probabil că nu e o părere izolată aceasta, ceea ce ne impune să facem lumină și în aceasta apucătură a admirabilului domn Vasile Goldiș.

Încă prin Martie, d. Goldiș, epuizându-și infamiile de alt ordin, născoci pe asta, că d. Oncu ar fi închis o școală, a cincia din școalele din Arad. N'am reflectat nimic, ținându-l pe d. Oncu atât de presus de micile injurii cari se țineau la adresa d-sale.

Câteva luni în urmă apare o declarație în ziarul autorizat, acum iscălită de vre-o câțiva țărani malcotenți din Arad, puși la cale de cădășia goldișistă, în care se recedita neghioaba acuzare. În fața noului atac, d. Oncu a cerut apărarea autorităților noastre școlare și d. Vasile Beleş, protopop și inspector școlar în Arad, i-a înmănat dlui Goldiș, desmintirea de mai la vale, cu rugămintea de a o publica. D. Goldiș, i-a spus dlui protopop, că cere timp de gândire, dacă e să o publice ori nu. Au trecut într'aceasta săptămână și d. Goldiș, n'a publicat, o adresă oficială, care trebuia să spulbere calomniile d-sale. Omul care a avut tupeul să ne acuze zilnic cu propria sa infamie, cea cu numărul unguresc, mai putea avea această ultimă rămășiță a cinstei de a da loc și apărării unui om pe care l-a atacat în mod nedrept. Ce mai era de făcut? D. protopop Beleş, i-a cerut îndărăt actul, pe care n-l-a pus la dispoziție și pe care totuși nu-l mai publicam, dacă nu venea scrisoarea dlui Poruțiu. Iată-l:

Stimate Domnule Redactor!

In interesul adevărului și pentru risipirea învinuirilor injuste, — rog să publicați în ziarul „Românul” următoarele rectificări:

Cu protopop și inspector școlar și ca membru

natural al comitetului parohial din Arad, pe baza actelor oficiale și a cunoștinței nemijlocite în cauzele parohiale, constat că până la anul 1890, în Arad n'au existat decât trei școale gr. or. române: una în centrul orașului, alta în suburbiul Perneava și a treia în suburbiul Șega.

În anul 1890, comitetul parohial alegându-și președinte pe dl Dr. Nicolae Oncu, sub conducerea sa, încă în acel an, la 29 Iunie, a pus piatra fundamentală și a ridicat în suburbiul Pârneava o școală nouă, școala a patra care și azi e o podoabă, cu școală primară, în condițiuni de fală comunei bisericesti.

Constat mai departe, că la 15/27 Septembrie 1891 Comitetul parohial tot sub prezidiul dlui Dr. Nicolae Oncu, dornic de a promova învățământul popular, — cu toate neajăturile materiale ale comunei bisericesti, — a deschis în o casă închiriată, a cincea școală, tot în suburbiul Perneava. Constat că cu deschiderea și susținerea acestei școle comuna bisericască an de an s'a împovărat cu datorii, cari au trecut peste 6000 cor. După 6 ani de existență, școala aceasta deschisă provizor, într'un local închiriat, din lipsa totală a mijloacelor de susținere și chiar și din lipsa de elevi, — cari trecuseră în școala de aplicație dela Seminar — Comitetul parohial s'a văzut silit să o sisteze. Datoria contrasă pentru susținerea acestei școli în curs de 6 ani, comuna bisericască nici până azi n'a putut-o achita, și acum mai sustă din acea datorie 5700 cor.

Comuna bisericască an de an își încheie bugetul cu deficit din cauză că spesele culturale, pe lângă toate măsurile pentru încasare, incurg foarte cu anevoie. Ca ilustrație amintesc că din aruncul cultural de 9000 cor. și restanța de 10.000 cor. a anului 1910 s'a putut încasa abia 5700 cor. rămânând la finea anului, o restanță de peste 13.000 cor. Astfel comitetul și în anul trecut 1910 în ședința sa dela 29 Octombrie după studii și frământări îndelungate a ajuns tot la rezultatul, că adecă e silit să renunțe la deschiderea școlii a cincea, din lipsa mijloacelor de susținere, și din lipsa numărului de elevi.

În legătură cu străduințele dlui Dr. Nicolae Oncu, ca președinte al comitetului parohial, depuse în curs de 18 ani, pentru ridicarea, renovarea temeinică, și ajustarea școalelor noastre de aici, cu recvizitele trebuincioase constat și aceea că d-sa începând din anul 1902 până azi a dăruit 1333 cor. numai pe seama bibliotecii școlilor parohiale.

Făcând toate aceste constatări pe baza actelor oficiale, declar de neîntemeiate și cu desăvârșire nedrepte toate acușările ce le debitează George Pecican și conșoții contra dlui Dr. Nicolae Oncu, în ziarul „Românul”.

În fine aci alăturat pun la dispozițiunea on. Redacțiunii și decisiunile comitetului parohial, din 1902 și din 1910 relativ la școala a cincea.

Primiți dle Redactor exprimarea stimei mele. Arad, 11/24 Iunie 1911.

Vasile Beleş m. p.

protopop inspec. școlar.

Acum din actul ăsta, poate nu se învederează decât în chip negativ toată infamia acușării dlui Goldiș. Se învederează luptele comitetului parohial, frământarea lui nobilă, cum să asigure mai bine soarta școlilor din Arad, cu mijloacele sale adesea atât de restrânse și insuficiente, frământări cari nici odată nu i-au dat spargerii de cap, dlui Goldiș, pe care nimeni nu l-a văzut vre-odată măcar la un sinod parohial, de zece ani de când se află în Arad. Și totuși, acela, care a venit cu ideea bizară în consistorul din Arad, ca să încheie toate școlile, ideie combătută tot acolo cu toată energia de d. Oncu, vine acum să acuze că d. Oncu ar fi închis o școală. Dar în chipul acesta ar putea să-l acuze pe d. Oncu, că a închis și pe a șeasa, șaptea, opta școală din Arad, pe care bine ar fi să le avem și bine ar fi să avem elevi la ele. Adevărul e că de douăzeci de ani de când d. Oncu stă în fruntea parohiei din Arad a deschis o școală, școala a patra, din suburbiul din Pârneava, căci d-sa a aflat numai trei școale și acestea în stare foarte slabă, așezate într-o casă cu chirie, iar finanțele parohiei erau atât de desordonate încât învățătorii, nu numai cu lunile ci și cu anii întregi nuși primeau salariile.

Prin zelul, stăruințele și munca d-sale neobosită, s'au înzestrat și se susțin patru școale elementare din Arad, cari sunt podoabe ale școalelor noastre din întreagă metropolia, s'au consolidat finanțele parohiei, încât învățătorii bine sala-

rizati, își primesc salariile lor ca nici unde poate mai regulat și s'a asigurat existența acestor școli, așezate în case proprii cari reprezintă o valoare de cel puțin 80 de mii coroane.

Pe la anul 1896 siliți de autoritățile orășenești, tocmai la insistențele dlui Oncu s'au făcut toate eforturile și s'a deschis a cincea școală confesională interimală, la care din lipsa de mijloace și din lipsa și de elevi, comitetul a fost silit să renunțe, după mai multe cereri zadarnice de ajutor din partea consistoriului din Arad. Istoricul acestor eforturi se face de altcund de d. protopop Vasile Beleş, în actul său.

Intrebăm acum, cine poate să-i construiască o vină dlui Oncu din aceasta?

Și ne mai întrebăm, asta să fie recunoștința oamenilor de bine, a căror viață e poate pilda cea mai strălucită de devotament, cinste, muncă și sacrificiu pentru cauzele obștei? Aradul românesc doar, cutezăm să spunem, fără să aducem vre-o jignire vrednicilor săi colaboratori, nu are nimic, ori aproape nimic, ceea ce să nu laude extraordinarele vrednicii, ale celui mai de seamă om al său, care este d. Nicolae Oncu. Să nu vorbim de banca „Victoria” să nu amintim de ziarul „Tribuna” să nu amintim nici de școala de fete care se va ridica de curând, să nu amintim de activitatea d-sale din sinoadele eparhiale și din consistoriul din Arad să rămânem la parohia, unde de douăzeci de ani stă în frunte și cu un zel și cu o energie, de cari nimeni nu suntem capabili, se sbuciumă și se frământă pentru a ridica școala și biserica noastră. A zidit Casa Națională, (unde de ani întregi încoaci își ține comitetul național toate adunările populare), cu gândul nobil de a izola tineretul nostru orășenesc expus influențelor mediului străin, a organizat, precum am arătat mai sus școlile noastre confesionale, între marginile puterilor parohiei neapărat, a creat o bibliotecă parohială din propriile d-sale mijloace, înzestrându-o cu peste 1000 de volume, o bibliotecă model poate, în toată metropola noastră. Și an de an mărește această bibliotecă pentru care a cheltuit până acum peste 1500 cor. Nu mai departe decât în anul acesta în socotelile parohiei este înscris la venite „dar pentru bibliotecă dela Dr. Nicolae Oncu Cor. 208”. Nu e mult? Ii dăm dreptul dlui Goldiș să o spună aceasta, dacă găsim dela dânsul ori consoții d-sale 20 de creștari, numai 20 de creștari — în afară de obligațiunea de cult, pe care o plătește și d. Oncu — dăruiați parohiei din Arad.

Dar astea sunt lucruri știute și răștiute, perfidia însă ține cont de oamenii din Bistrița și de aiurea, cari nu cunosc stările din Arad, mai ține cont de tineretul care n'a fost martorul de jumătate de veac al acestor înfăptuiri mărețe a vieții de care puține foarte puține are neamul nostru, „o pildă de virtute națională” cum a numit-o părintele Lucaci, în toastul său dela inaugurarea „Tribunei”.

Ceice nu s'au ținut însă toată viața lor decât de intrigă, vrajbă și ură se cred în drept și găsesc motiv a huli pe cel ce a muncit și creiat și pentru ceea ce ar fi vrut încă se facă, dar n'a putut.

Ca să învederăm însă buna lor credință, nu putem rezista să nu mai reproducem însuș cuvintele dlui Goldiș, publicate sub propria iscălitură, în „Tribuna Poporului” No 3 din 1903. Iată ce zicea la adresa dlui Oncu, hulitorul de azi:

„Aici, în părțile acestea, vrem să mântuim biserica strămoșilor noștri. Contrarii asmuță și plătesc pe niște nefericiți catilinari, (toate sublierile sunt ale autorului! N. R.) cari în lumea aceasta nu mai au nimic de pierdut și aceștia se coboară în lupanare și din casele de prostituție (traftir! N. R.) scot gunoiul să ne mânjească. La adresa frunțășilor noștri cari au încărunit în luptă pentru biserică și neam, se tipăresc cele mai mari infamii și presa noastră întreagă nu află un singur cuvânt să înfiereze acest procedeu.

Un Dr. Nicolae Oncu, Cinstea întrupată, bărbatul, care a înființat „Victoria” din Arad, care a ridicat în Arad falnică „Casa Națională”, care nu cunoaște altă bucurie a vieții decât să asude muncind din greu pentru binele neamului românesc, este târît în noroiul unor calomnii ne mai pomenite (Ba da în 1911, s'a mai găsit un Măglaș, N. R.). Și „Gazeta Transilvaniei” dela Brașov, „Tribuna” din Sibiu, „Drapelul” din Lugoj, „Unirea” din Blaj, et tutti quanti, ziare pretinse românești, cari toate foarte bine cunosc pe acest

bărbat cu mintea mare și sufletul de aur, nu află un singur cuvântel pentru a stigmatiza infamia aceasta.

Astfel brigantii, bine înțelese, prind curaj. Ei cred, că opinia publică românească e cu ei. Căci „Gazeta Transilvaniei” și „Tribuna” și „Drapelul” și „Unirea” sunt toate cu ei. Cel puțin qui tacet, consentire videtur.

— Pentru că noi nu admitem direcțiunea politică a ziarelor „Gazeta Transilvaniei”, „Tribuna”, „Drapelul” și „Unirea” din Blaj, ziaarele acestea nu și pot în destul ascunde bucuria, când niște veritabili boți de pădure, cu armele josnice ale calomniei se năpustesc asupra noastră.

Dar fraților nu băgați de seama că asta-i soluția vieții noastre românești?

...Ni-e rușine de acest soi de luptă și înfierăm cu pecetea rușinei pe mișelul atentator, care din întunecime se aruncă asupra unui bărbat care ocupă loc distins în mijlocul nostru. Ne ridicăm cuvântul în contra acestui infernal procedeu.

Români, aruncați din mijlocul vostru pe calomniatorii infamii, căci aceștia sunt otrava vieții noastre”.

Ce am mai putea adăuga dela noi?

Ne cerem numai scuzele cetitorilor, că a trebuit iar să răpim din spațiul prețios al ziarului — cu rîndurile acestea.

Scrisori din București.

După furtună. — Propuneri curioase. — Asemănări ce se impun. — Cursurile dela Văleni.

București, 30 Iunie.

Lumea este încă sub impresia ultimelor evenimente petrecute în sânul bisericii. Este în orice caz o pagină urâtă în istoria noastră, o pagină, care ar trebui să nu se mai repeteze niciodată, să ne aducem aminte de ea ca de un vis, care ne-a înfiorat cu groaza lui. Scenele petrecute cu ocazia desbaterilor formează încă și acum obiect de discuție pentru ziaarele din regat. Unii, părținind pe unul sau pe altul dintre cei doi prelați, pretind ca și credincioșii să-și spună cuvântul lor asupra sentinței pronunțate de Sinod.

Astfel s'au găsit oameni cari, sub cuvânt că sentința nu este dreaptă, să propună ca nici unul dintre credincioși să nu mai primească pe preoți în casă la zi întâi, când preoții umblă cu căldărușă cu apă sfințită. Aceasta nu ca semn de desconsiderație pentru biserică, ci ca protest în contra felului cum conducătorii știu să facă dreptatea. Esprezia unor astfel de păreri este bineînțeles un fel de foc de paie, care nu trebuie să îngrijoreze pe nimenea. Românul spune multe când e la necaz. Dar îi trece repede. Astfel de propuneri sunt ca valurile, cari și după ce s'a potolit furtuna tot se mai sbat, dar nu mai au nici o putere, nu mai au nici un rezultat. Căci a nesocoti vechile datine bisericesti pentru cearta ivită între doi prelați ar fi o curată ăipsă de pietate.

Și uite ce apropiere ciudată. Până la resolvirea conflictului bisericesc, în ziare, în reviste speciale ni-s'a dat să cetim multe. Isbucnirea conflictului se datorește campaniei dusă de unele ziare în contra celor doi prelați. Acuzațiunile formulate au determinat opinia publică să ceară să se facă lumină. Și silit de această opinie publică, Sinodul a judecat și pe acuzator și pe acuzat, a cercetat pe partea cui este dreptatea și și-a spus verdictul. Nimănui nu i-a trecut prin gând să condamne pe cei cari au cerut să se facă lumină, să se judece faptele relevate în publicitate. Nimeni nu i-a condamnat pe aceștia ca pe niște trădători ai bisericii, ca pe dușmani ai creștineștii sol-darității, care trebuie să domnească în casa Domnului.

Căci un lucru ar trebui să-l înțeleagă toți. Ați exprima nemulțămirea față de câteva persoane, cari sunt puse în fruntea unei instituțiuni nu însemnează a fi dușmanul instituției. Tocmai dragostea ce o porți acelei instituții te face să te interesezi de bunul ei mers și să-ți ridici glasul când vezi că în conducerea ei se fac greșeli.

A-ți exprima nemulțămirea cu conducerea unui partid de pildă nu însemnează că ești dușman al partidului. Cine afirmă așa ceva e sau neghiob, sau om interesat. Și n'am putea caracteriza mai bine campania dusă pe tema ridicolă că „Tribuna” a atacat partidul național, decât drept o mare neghiobie. Te miri cum de s'au găsit oameni cari să nu vadă dela început că marilor „funcționari dintâi” nu le arde de partid, ci de dânsii, de persoana lor, de „rangul” lor. Că singurul mijloc de a se putea apăra în fața celor creduli era acesta: De a se identifica pe ei, ființa trecătoare, cu partidul, care va trăi cât va trăi poporul românesc din Ardeal și Ungaria.

A, dacă s'ar întruni acum un sfânt Sinod care să-i judece pe domnii cari, întocmai ca episcopul de Roman, au proclamat anatema dela Budapesta, dacă s'ar judeca fiecare după meritele reale, ce le are pentru neamul său, nu știu cum ar primi atâți „luptători” sentința.

*

Dar să nădăjduim că această sentință adevărații oameni cu dragoste de neam și-au formulat-o de mult în sufletul lor. Să amintim lucruri mai senine, mai înălțătoare de inimă. Căci — așa e veacul nostru — de lucrurile mari și de faptele bune se vorbește prea puțin, sau aproape nimica.

La Vălenii de Munte se deschid cursurile de vară. În acest colțor frumos de pământ un om cu tragere de inimă pentru progresul acestui popor îi cheamă pe toți cei însetați de adevăr și de lumină să asculte cuvântul dător de viață al adevărului. În jurul lui s'a grupat un număr din cei mai valoroși dascăli pe cari îi avem noi Români. Și, cu toții împreună muncesc încălziti de aceeași rază de lumină, chemați de acelaș dor, călăuziți de acelaș ideal: Propășirea poporului românesc.

Astfel Vălenii, recunoscuți până acuma numai prin comerțul lor cu anumite produse, au devenit un focar de lumină, un centru, spre care ar trebui să alerge în lunile de vară toți aceia cari simt în sufletul lor dorul de carte, de știință românească. Un centru de vilegiatură care nu oferă vizitatorilor nici jocuri de noroc, nici distracții cari ruinează or-ce sentiment nobil, ci care oferă lumină, cultură națională, de care avem atâta nevoie toți. Avem nevoie atât cei cari muncim în umbră cu singura mulțumire de a ne fi făcut datoria și de a fi servit unei cauze drepte, cât și aceia cari pot să-și permită luxul de a-și da pe coastele cutărei mări străine titlul de conte sau prinț — în timp ce tatăl lor a fost un om ridicat la o situație materială mai bună cine știe prin ce fel de mijloace.

Au nevoie însă de cultura românească mai ales fiii poporului nostru din Ardeal, cari n'au prea arătat mult interes față de aceste cursuri, cari sunt un complet curs universitar, predat, firește, într'o espunere care să fie accesibilă și celor cari nu au o pregătire științifică mai mare. Ar trebui să ne gândim că ne dau de rușine frații din Bucovina, cari deși cu mult mai puțini decât noi, la cursurile din Văleni au trimis un număr mai mare de auditori.

*

Și parcă văd pe cutare candidat la parvenire zâmbind cu șiretenie în fața stăpânului său intelectual: Dar nu se face acolo politică?

— Se face, domnul meu, se face multă politică. Se spune care este rostul unui popor pe pământ, se arată locul ce-l ocupăm noi în șirul popoarelor europene, se spune care este menirea noastră de păstrători ai culturii venite din cetatea eternă. De sigur se face multă politică la Văleni. Se arată importanța culturii naționale pentru un popor, se arată ce au făcut alte neamuri spre a putea azi să se mândrească cu cultura și libertatea lor națională, se spune că un popor nu vine în fața tribunalului istoriei cu împrumuturile făcute dela alții, ci cu ceia ce a produs el original cu ce a produs din capitalul lui sufletesc.

Nu este acesta un capitol din cele tratate de „știința” politice? Poate cel mai frumos, dacă nu cel mai preferat pentru aceia, cari văd în politică altceva decât lupta pentru răspândirea luminei și validitatea drepturilor cetățenești.

Correspondent.

Correspondență din Aiud.

Prigonirea tricolorului nu conținește. — Interzicerea portului național. — Orgiile jandarmilor. — Slujbași fără suflet și Dumnezeu. — O femeie în stare binecuvântată și cu copil mic e dusă în pușcăria Aiudului.

Aiud, 12 Iulie 1911.

Arhișovini din Aiud, pe semne vreau să țină isonul în prigonirea tricolorului nostru. Credeam, că scrisoarea ce v'am trimis-o acum sunt două săptămâni, le va mai îmbălbâzi puțin poririile feroce. Dar din contră; ei acum sunt mai turbați, prefectul Szász cel orb; — „tata Românilor” căruia mulți preoți și învățători ticăloși îi sărută mâna și acum! — a dat un nou ordin și mai strașnic, adevărat până acum se bătea Românul până la sânge pentru brănele naționale, apoi îl dezmiarda fața cu câte o pedulă, ca și în felul celele, care v'am dat-o mai deunăzi, în ea i-se puneă Românului un termen, până la care bleatul de el mai putea răsufla după bătaia jandarmierească, ca să nu meargă chiar bolnav în cancelaria Mărilor Lor, — acum însă jandarmii împart alte hârtioare prin cari țărânul se citează ca în ziua următoare să-și și înceapă pedeapsa în temniță și să achite amenda în bani.

Joia trecută tot din porunca vulpoiului Szász — Românii sărutați-i mâna! — s'a dat cu toba în piața Aiudului, că nici o țărancă să nu mai îndrăznească să mai vină cu cătrînță și cu pieptar la târg, că va fi amar de ei. Va să zică am ajuns până acolo de se interzice neamului nostru portul lui național, acel port pitoresc, mureșenesc la care țărâna ține ca la Dumnezeu ei, și nu și-l lasă odată cu capul, să știe, că trec toți jandarmii din țara asta barbară peste trupul ei, ea mai bine nu va merge la Aiud nici odată, decât să-și lase portul ei, căci portul național la român una e cu credința, biserica și Dumnezeu lui. Deci ce rămâne de făcut, dacă țărânii vor mai purta și mai departe portul lor acasă la sate, și nu vor mai merge la Aiud numai de teama ca ungurii să nu tragă de pe femei hainele lor de mătase, scumpe și elegante? Nimic alta decât într-o bună dimineață românofagul de Szász să trimită jandarmii la sate, să dea cu cnuta la mirul Românului; să străpungă femeile ce nu-și dau cătrînțele, să palmuiască fetițele, cari poartă pantlici în păr.

Și vor face canibali de jandarmi și urgia aceasta, răci furia turbată care se deslănțuiește năpraznic asupra țărânului nostru, crește din zi în zi, va crește până se va umplea paharul fărădelegilor, erimelor, până va ajunge cutitul la os, atunci va vedea turbatul de ochi orb ce poate Românul acesta, acum năimit, laș și prăpădit!...

Și nu numai sălbăticiile de jandarmi sunt angajați în manopera aceasta infernală, ei și toți funcționarii dela comitat, pretură și poștă. Cazul de mai la vale ilustrează destul de eclatant prototipul specifice de slujbași ungur, de șovinist încarnat, care nu ocupă un prilej să nu rânjească, și să nu-și verse veninul asupra Românului nostru.

Iată de pildă în zilele trecute, o țărancă din o comună din jurul Aiudului a fost chemată la pretore pentru ca să-și înceapă pedeapsa de 4 zile temniță, — adevărat de ședere de 4 zile în un iad infect, căci acolo se scurg toate murdăriile oragului într-o tavernă, unde se infundă pentru ori ce nimica țărânii noștri, — apoi amendă de 20 cor. — ei că ar fi avut femeia un brâu național.

A început femeia să se poclonească să se joiaască că se fie mântuită de pedeapsa aceasta așa de nedreaptă, căci e în stare binecuvântată, azi mâne trebuie să nască, și mai are acasă 6 copii, dintre cari cel mai mic e încă la țită, și nu pot fi sărmanii singuri, și ea să stea în temnițele Aiudului de râsul domnilor. Știți ce i-a răspuns săciul de pretore:

— Să vină bărbatul său în temniță și atunci poți merge acasă!

Jar femeia atunci a izbucnit în hohote de plâns, și-a frânt mâinile și a zis:

— Dacă, mă rog la Măria Ta n'am bărbat, că a murit astă iarnă...

Prefectul a rânjit atunci demonic:

— Atunci vină tu, adu și copilul în temniță, legea e lege...

Vedeți prea iubiți cetitori, ce iaduri elocote în sufletul unor oameni, fără suflet, și fără Dumnezeu!

Și țărâna aceasta, va trebui să stea o săptămână în temniță, cu copilul său, și poate să dea naștere la al doilea copil tocmăi în zilele acelea de osândă.

Se va stinge acolo în temniță și mamă și doi copii, acasă vor muri de foame încă 5 copii, căci n'au tată, n'au pe nimeni, cine să le câștige o coajă de mălăi, notez, că femeia din chestie e atât de săracă, încât n'are niciun o brazdă de loc dar nici casa ei proprie, — și totuși o răpese zbirii păgâni, și o poartă prin temniță, acum vara când toată clipa este bați, acum când să-și câștige mămăliga pentru iarnă, o mai și pedepsește cu 20 cor. pentru cari ea trebuie să muncească o lună de vară ca să poată plăti amenda prefectului.

Iată, un tablou în celea mai întunecate culori. — dar câte mai sunt de felul acesta? — din o țară nenorocită, care ține mai barbar decât în cătușă selăvici, pe niște locuitori pașnici, buni, credicioși țării, — numai pentru că să mândrească cu sfânta vârtute de Români!

Despre noile fărădelegi, dacă mai conțeneșc, vă voi ținea în curent mereu.

Corresp.

Povestiri de femei.

— Credință. —

Mai zilele trecute mi-a căzut în mână, câteva șire, deslușind un adevăr ciudat. În cadrul frumos al unei minunate dimineți de primăvară, pe puntea unui vapor, doi bărbați, în amurgul vieții, conversau, unul cu multă melancolie, celalalt foarte senin, reflectând asupra acelei ciudate treceri dintre tinerețe și bătrânețe. Primul cu ochii pierduți pe undele apei, cerceta cu întristare apropiata bătrânețe, descurajat și amărit de a-și fi văzut trecută tinerețea, așa de repede. Vesel și încântat, urmărind cu ochii o sveltă siluetă a unei frumuseți blonde din apropiere, celalalt afirma cu multă siguranță, că iubirea e un mijloc sigur, cu care oamenii, ca și florile, ca și copacii pot să reîmprimă verze, să reîntinerescă de mai multe ori în viață. Că trebuie lăsat la o parte nenorocitul obicei de a iubi toată viața numai odată și o singură femeie, căci iubirea când nu e reînnoită, se învechește ca o haină pe care o purtăm mereu și se roade la coate. Și ca să reînverzești, să reîntineresti, trebuie să-ți reîncepi veșnic tinerețea cu același entuziasm în iubire, adică reînnoind capitolele de dragoste, cu sufletul nou și nevinovat, cu momentele de visare și toate bătăile de inimă ale primului amor, din cea dintâi tinerețe. Numai astfel sufletul s'ar putea păstra setos de poezie și inimă și mintea ar putea rămâne, veșnic juvenile, radioase, entuziaste. — Și seninul încărunțit, cu străciri de ochi ca în adevărata tinerețe, continuă a-și sfătui melancolicul tovarăș, aducându-i de exemplu pe poeți și artiști, cari în această privință, sunt singurii în adevărata armonie cu legile naturii. Pentru că numai ei, știu iubi mereu, totdeauna cu aceeași sinceritate și cu aceeași nebulă exaltare, reîntinerind tot de atâtea ori de câte ori iubirea le reîmprospătează provizia de poezie și inspirație.

Oh, iată un secret spus în gura mare. De altfel e un leac vechiu acesta, folosit cu siguranță de cel puțin trei părți ale omenirii. E povestea știută de demult, cu lăcrămioare plângând, crescute pe ruinele triste a fericirilor pierdute, un fel de înșiră-te mărgărite, împletind strălucitoarea salbă fermecată a celor resemnate cu zimbete plămădite numai din dureri și lacrimi.

E pornirea nebunească a celui puternic simț de viață ce izvorește din adâncul necunoscutelor taine ale ființei omenestii, în mii de susururi ademenitoare cu murmure ispititoare; imboldul firesc ce te oprește locului, năntea mereu cântatei frumuseți a verzilor, negrilor, albastrilor și căpruiilor ochi focosi, ce aprind scân-

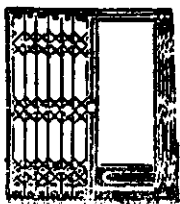
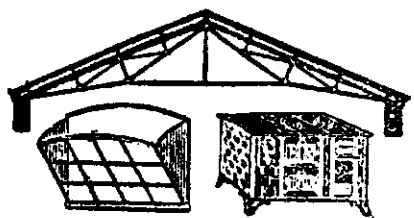
teia aceleiași iubiri, în dorința vie ce-ți trezește veșnic lacoma apucătură omenească, de a culege tot, tot ce e frumos.

În largul câmpului smălțat cu flori, trandafirul înflorit de sub fereastra casei, nu te oprește să-ți încarci brațele cu toată minunea pestriță și parfumată pe care o respiri cu toată ardoarea simțului de plăcere, în vaga și nedeslușită curiozitate, care te poartă din floare în floare, în dorința vie de a privi, de a savura la una ciudățenia formei, la alta frumuseța culoare, la alta suavitătea parfumului. Le vrei pe toate și le aduni. Și strînse la un loc, rind pe rind fiecare îți încântă privirea și-ți măgulește simțul pentru frumos, strecurându-ți în suflet o undă de plăcere. Pe fruntea fiecăreia îți plimbi degetele mângâios, în corola fiecăreia așterni un sărut și pe transparenta albă impurpurată sau azurie a fiecăreia, ceva din tremurarea sufletului tău fermecat s'așterne ușor, ca o umbră de abia văzută. Și când satisfăcut și mulțumit, te apuci să le rînduiești în acea neglijență frumoasă, în care singur îți place să le contemplezi în calmul unui înconjur poetic și misterios și ai vrea să dai glas încântării acelor clipe de rafinată plăcere estetică, — întâmplător zărești o roză ce-și plânge albele și imaculatele petale acuturate la picioarele tale. Un gând te poartă sub fereastra casei tale și înduioșarea unei clipe îți molcomește poririile și-ți aduce aminte de o imagine tot așa de curată. Tu aveai lângă tine cea mai frumoasă floare!

În goana vieții, ochii și mintea ți-se oprește de multe ori în loc, atrași de puterea surizătoare seninătății, a câte unui hărăzit al soartei care nu face nici un secret din taina veșniciei lui reîntineririi. Îl vezi aproape la fiece pas, mereu același, nepăsător de mizeriile vieții, de-a pururi jovial și fericit. Și dacă uneori ești intrigat să-l petreci în intimitatea vieții lui zilnice, o scurtă anchetă în toate ale lui, te poate edifica pe deplin de rostul adevăratei armonii a omului cu legile naturii, lămurindu-te bunăoară, pentru ce tip' așa de jalnic îmbătrânirii pui de granguri părăsiți totdeauna, de cochetii și veșnic tinerii lor părinți. Că-lăuziți de marele și criminalul lor egoism, toți fanții aceștia, au făcut puțină cunoștință în viața lor, cu ceea ce se numește adevărată muncă și datorie, astfel că în lipsă de o astfel de cunoștință, au ignorat în mod firesc acea severă disciplină a sentimentelor lor fără friu și fără Dumnezeu. S'au jucat cu dragostea de-a arcul, având ca supremă țintă totdeauna numai propriul lor succes. Veșnic spilecuiți și îngrijiiți în lume, în toate caută să fie ireproșabili, îngrijindu-se ca și în căminul conjugal dacă întâmplător au unul, să păstreze toate formele acelorași aparențe, cu zimbete satisfăcute, chipuri surizătoare ca și a lui, fast și lumină de paradă de asupra tuturor. Și tot acest înșelător înveliș ca să ascundă, ce? Durerea unor suflete cari sunt condamnate să servească de piedestal, acestui invidiat cuceritor al bunurilor lumești, cinicului colecționar de ochi multicolori și bucle de toate spețele. Pentru ca trăind o viață de veșnice reînnoiri amoroase, satisfăcut și încântat, în amurgul său, să poată trona pe a tot biruitorul care iubind de o sută de ori și murind de desgust, să poată afirma că ar mai iubi și a o sută una oară, pentru că n'a iubit niciodată cu adevărat.

Eram într'un loc de plimbare, pe o lungă alec umbrită de castani, pe malul unui riu. Îmi vinturam gândurile pe urma rîndurilor acelora citite în treacăt, acolo pe malul apei și mă uitam la mulțimea ce forfotea împestrițată și frumos gătită în decorul zilei aceleia de vară. Și în tot amestecul acela de priviri grațioase și zimbete amabile, mi-se părea că văd o mare, o imensă reprezentare teatrală, al cărui subiect se învârtă în jurul celor mai cumplite înșelăciuni.

Soarele apunea cu o măreață paradă de culori impurpurate care aprinsese jumătate cerul. Și nu știu cum, ca din depărtări, din alte lumi, o aducere aminte mi-se strecură luminoasă în suflet, o blândă și frumoasă amintire aprinsă în minte de jocul înfocat al celui splendid apus, ce se oglindea așa radios în oglinda apei. Odată demult mă opriseam înfiorată în pragul unui muzeu. În fața mea un grandios apus de soare ce se stinge în mare. O pânză sombră de a lui Delacroix. În valuri se lupta să răzbată la țarm, trupul voinic și puternic al unui bărbat ce întindea brațele într'un neuitat gest sugestiv, o pornire de dor ucigător

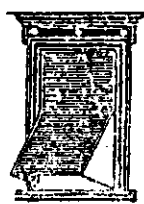

Szántó Dezső Nagyvárad, Szt. János-u. 25.

lăcătuși pentru edificii.

Telefon 491. — Telefon 491.

Primul magazin industrial de rolete de lemn din Oradea-Mare. — Atelier de ferărie. —

ca moartea ce-l amenința și a cărei spaimă i-o citeai în ochi. Scăldată în splendoarea luminilor apusului, pe virful unor stânci întunecate ce țărneau marea, sta cu brațele răzimate pe o înaltă cruce de lemn, o femeie frumoasă și tină. Privirea ei caldă și pătrunzătoare în care ardea toată patima unei iubiri chinute, învăluia cu o dulce blândetă chipul iubit și sbuciumat în lupta grea a valurilor. În ființa ei întreaga însă, un calm suveran, una din atitudinile acelea pare că împietrite. Cu o liniște tot așa de mărească ca și apusul acela superb care se stinge în toată grandoarea lui impozantă. Tabloul era intitulat: Credință.

Știu că am stat ceasuri întregi în muzeul acela, atrasă de puterea pânzei aceea, lângă care mă întorceam mereu, fascinată de puterea de concepție a artistului, de geniul lui, care se pare că marcase în execuția pânzei aceleia toată puterea superiorității sale. De atunci, tabloul acela mi-a venit dese ori în minte în fuga celor mai dragi amintiri ale mele, — ca operă de artă.

Acum, puterea sugestivă a subiectului, trezită de lumina apusului de soare ce aureolează furnicarul acestei cu fețe înșelătoare, îmi răscălește în suflet un fel de vâltoare. Mă sbat torturată de o chinuitoare îndoială, căci imaginea credinței aceleia imaculate, în realitatea ce-o zăresc acum cu teamă, mă face să cred că inspirația artistului, nu-și va găsi niciodată copia, în viața zilelor noastre....

Sultânica.

Scrisoare din Roma.

Scandalul și închiderea Camerei Italiene. — Situația politică a socialiștilor.

— Dela corespondentul nostru. —

Roma, 12 Iulie n.

Camera Italiană s'a închis alaltăieri. Nu-și aduce aminte decât foarte puțini deputați, de o altă sesiune așa de lungă ca cea de anul acesta. De regulă, Camera se închide pe sfârșitul lui Iunie cel mai târziu la 1 Iulie, ca să se redeschiză în Novembre; anul acesta, a durat peste or ce așteptare, din cauza proiectului de lege, monopolul asigurărilor vieții, care era în discuție.

Lungă și grea a fost lupta ce guvernul a trebuit să ducă cu acest proiect, și dacă Giolitti, nu se decidea să amâne discuția la toamnă, criza care domnea latentă în minister — după cum vă scrisesem în ultima mea scrisoare — ar fi explodat și ar fi adus cu sine căderea sigură a guvernului.

Lungă și grea a fost lupta opoziției contra proiectului de lege, dar la urma urmei a învins. Căci, amânarea discuției pentru la toamnă, înseamnă îngroparea pe veci a acestui proiect de lege, tocmai cum s'a întâmplat acum doi ani, cu proiectul de lege al navigației, care, în urma violentei opoziții făcute guvernului Giolitti de pe atunci, a fost amânat pentru toamna anului 1909, și nu s'a mai reluat nici până azi, și nu se va mai relua nici odată. Astfel stând lucrurile, opoziția a ieșit triumfătoare, iar guvernul bătut. Nu s'a retras însă, pentru că, amânarea discuției nu este respingerea legii, iar votul de încredere, pe care Giolitti l'a cerut Camerei, i-s'a dat cu o majoritate de 117 voturi.

Ar fi căzut guvernul, dacă s'ar fi găsit un alt om, care să poată să-i urmeze lui Giolitti, dar din nefericire, nu este nici unul. Lucrul acesta pare absurd: din 34 milioane să nu se găsească unul, care, să poată duce un guvern! Se găsește, s'ar găsi ei mai mulți, dar pentru momentul actual, când șeful guvernului trebuie să împace și capra și varza, este greu să se găsească un om în locul lui Giolitti, care să știe așa bine ca el să retragă o frază, să nege o altă, să lingusească democrația partidelor avansate; să împace ideea regalității cu spiritul clerical, în fine, un om politic al momentului, cu mantaua clasică a cameleonului, nu se găsește. De aceea, Giolitti trebuie să mai rămâie la guvern, pentru multă vreme.

În Italia situația politică nu este încă bine întemeiată pe solide baze, ci este încă într-o epocă de evoluție.

Socialiștii, pierd din ce în ce terenul, terenul moral de oarece nici ei nu mai știu bine cum s'o învârtăscă, două curente s'au creat în sânul lor: unul care este pentru statul actual și un altul intransigent. Câte discuții n'au fost în urma vizitei lui Bissolati, liderul socialiștilor din Roma la Rege! Și lucrul este foarte simptomatic, gândiți-vă: un socialist care discută cu un Rege, asupra unei formări de cabinet!

Ziarul lor „L'Avanti” a suferit atâtea schimbări de direcție, cititorii au scăzut, afacerile stau prost, astfel că, direcția partidului socialist a hotărât mutarea ziarului dela Roma la Milano: acolo, cel puțin lucrătorii l'or cumpăra și dacă nu moralizează, dar cel puțin materializează s'o ridica prestigiul.

Deci, partidul socialist nu prea stă pe trandafiri. Regele, privește zimbând pe sub mustața lui zbârlită

la disoluția ce se petrece încetul cu încetul în sânul partidului, și natural că se bucură.

«Cazul Ferri» a rămas proverbial. Faimosul, cultul, oratorul, intransigentul, revoluționarul, antimilitaristul, antimonarhicul Ferri, deputat al parlamentului, unul din cei mai mari oratori ai Italiei, astăzi a părăsit aproape de tot partidul socialist, și dacă cu numele mai se chiamă socialist, de fapt nu mai este de fel. Și la cel dintâi semn al vre unui președinte de consiliu, Ferri va intra în cabinet, jurând credință Regelui. Este primul pas acesta, ceilalți socialiști vor urma aceiași cale și în mai puțin de 20 de ani, ceea ce azi numim socialism, în Italia nu va mai exista.

De altminte, cititorii își amintesc ce cerea socialismul acum 10—15 ani, și ce teribilă bestie feroce se făcea. Azi de abia se mai vorbește de socialism — mai ales în Italia.

Ceea ce predomină, în Italia, este anticlericalismul: contra preoților.

Dar de această chestie vom vorbi altădată, având nevoie de a fi tratată în mod special.

Pentru azi vă povestesc scandalul ce a fost în Cameră, înainte de votul de încredere.

Se ridicase Giolitti, primul ministru și vorbea Camerei, explicând motivul care l'a împins să vie cu proiectul de lege asupra asigurărilor, când o frază care i-a scăpat în focul vorbirii, a dat loc la un scandal cum rar s'a văzut în Cameră.

A zis Giolitti:

— ... nu am avut în gând decât binele poporului, iar nici decât ideea de a favoriza pe cineva...

N'a putut să termine, și toată Camera a început să strige și să răcească, i-a zis vorbe grele, l-a insultat, i-a strigat canalie, lașule, ticălosule, și dacă chestorii nu interveneau în grabă, ar fi fost și pâruiată între banca ministerială și deputați, de oare-ce, mulți deputați, mai iuți, și săriseră din băncile lor spre ministrul care o cam sfecise.

— Retrage! Retrage cuvântul! se striga din toate părțile pe cine să favorizezi! Retrage!

Toți deputații se simțiseră ofensați de fraza lui Giolitti, și scandalul a durat mai bine de o jumătate de ceas, cu un tumult că nimeni nu mai știa ce face.

Când a dat Dumnezeu de s'au liniștit. Giolitti a retras fraza, adică a zis că n'a vrut să facă nici o aluzie la nici unul din domnii deputați, — și după ce a făcut din nou profesia de credință democratică și liberală a pus chestiunea votului, care i-a dat 117 majoritate.

Apoi s'a închis Camera. Până la toamnă, vacanțe.

I. T. Alian.

O controversă literară.

Primim dela dl P. Dulfu următoarea scrisoare, pe care urmând spiritul nostru de imparțialitate o publicăm:

București, 28 Iunie 1911.

Domnule Redactor,

În Nr. 131 al «Tribunei», preotul Petru Popa găsește cu cale a se ocupa — într-o scrisoare — de povestirea mea poporană «Catalina» publicată în Nr. 120 al «Românului»; și are îndrăzneala să afirme, fără a dovedi prin ceva, că: de data aceasta eu n'am căutat inspirația deadreptul la Isvor — la popor — cum făcusem cu «Isprăvile lui Păcală» și cu «Legenda Țiganiilor» ci m'am oprit la o broșură din biblioteca vechei «Tribune», la «Blăstăm de mamă» al dlui G. Coșbuc, pe care l-am plagiat și în cele mai multe amănunte.

Dați-mi voie, Domnule Redactor, să-i arăt prea cinstitului preot că nu are dreptate. Adevărul este tocmai contrarul celor susținute de sfânta Sa, și anume că: eu și de data aceasta mi-am luat inspirația dela isvor — dela popor — anume: dintr-o poveste din Ardeal. Iar cu poezia «Blăstăm de mamă» a dlui Coșbuc, care își are subiectul luat tot din poveștile poporului, am făcut cunoștință abia acum în urmă după ce am văzut scrisoarea din «Tribuna». Celelalte poezii ale dlui G. Coșbuc, cari au apărut la București în volume mai mari, le-am citit și recitat, de mult pe toate. Dar aceasta, care s'a tipărit la Sibiu într-o broșură, și pe care nu mi-s'a întâmplat s'o văd la librăriele din București nici odată, îmi scăpase necitită. Afând însă despre scrisoarea din «Tribuna» a prea cinstitului părinte, m'am dus îndată la un librar bucureștean și i-am cerut să-mi procure dela Sibiu «broșurica» despre care e vorba, ca să văd și eu ce e cu minunea aceea de «plagiat». Până să vie broșura însă, au trecut mai multe zile. Iată pricina pentru care am întârziat cu acest răspuns. Că a mai apărut, acum un an, o poveste (de dl Victor Eftimiu) al cărei fond este «identice» iarăși «cu cel din poezia dlui Coșbuc»; am aflat tot din scrisoarea părintelui Popa, fiindcă «Lupta» în ultimii săi ani, eu n'o mai citeam de loc.

Confruntând însăsfârșit lucrarea mea cu a dlui Coșbuc, am găsit într'adevăr între ele unele asemănări de fond; forma însă e cu totul deosebită și proprie fiecăruia din noi. Ba sânt și mari deosebiri de fond! alt în-

ceput, altă încheiere, altă concepție în general; după cum se poate încredința lesne orișicine le va citi pe amândouă.

Este întrebare acum, de unde vin cele câteva asemănări de fond? Lucrul e foarte simplu! și mă mir că Sfântia Sa nu l-a priceput din capul locului, ceea ce l-ar fi împiedecat, poate, de a-mi aduce o învinuire atât de nedreaptă. Se vede că povestea poporană, din care mi-am luat eu subiectul, o fi una și aceeași — sau vr'o variantă a aceleia — din care s'au inspirat la rândul lor dl Coșbuc și dl Eftimiu. Ce e mai firesc și mai posibil decât aceasta? Iar lucrurile stând astfel, mai poate fi aci vorba de «plagiat»?

Dar să admitem că povestea poporană, sau variantele, din care ne-am inspirat și unul și altul, nu ar exista; că dl Coșbuc ar fi inventat singur faptele din «legenda poporană» a dealei intitulată «Blăstăm de mamă»; și că eu aș fi împrumutat fondul povestirii mele de adreptul dela d-sa. Nici chiar în cazul acesta nu s'ar putea vorbi pe drept despre un «plagiat». Plagiat înseamnă: asemănare, identitate, nu numai de fond, ci și de formă (de fraze, de versuri, de strofe întregi) lucru despre care în cazul de față nici pomeneală nu poate să fie.

Dacă nu știa acestea prea cinstitul părinte, ar fi putut să le afle — nu mai departe: chiar și din «Enciclopedia Română» tomul III, unde la pag. 611 se spune lămurit, că: plagiat se chiamă «numai când și ideile și forma sânt identice cu ale autorului anterior». Și tot acolo la pag. 479, se mai spune — de către un om, poate, ceva mai competent în materie decât Sfântia Sa, că: «Originalitatea nu stă atât în invențiune sau în noutatea subiectului, cât în concepțiunea și forma ce i-se dă. Toate creațiunile literare și de artă sânt mai mult sau mai puțin imitațiuni după alte modele. Epopeele homerice sânt făcute din cântecele populare; poezii grece și-au luat subiectele de arăd din Ilada și Odiseea, și s'au imitat unii pe alții. La moderni nimeni n'a imitat mai mult decât Shakespeare, Lafontaine, Molière, care spunea sincer; iau bunul meu de unde-l găsesc. Faust, cea mai mare operă a lui Goethe și a secolului său, este imitată după o legendă națională și după o altă dramă cu același subiect; asemenea Don Juan, Infernul, și alte opere clasice.

Iată dar că aș fi putut imita, în fond, și pe domnul Coșbuc, sau pe alt scriitor, deadreptul, fără să se poată zice că l-am «plagiat», dacă forma ce am dat-o lucrării este a mea proprie. Repet însă că eu mi-am luat subiectul povestirii, nu din «legenda» dlui Coșbuc, ci dela popor — de unde are dreptul să se inspire fiecare scriitor. Și mi-am ales acel subiect, fiindcă nu știam ca a mai fost prelucrat de cineva în formă poetică. Dacă aș fi știut, ce nevoie aveam să mă leg tocmai de acela, când în basmele poporului puteam găsi atâtea altele, care de care mai frumoase!

Mai trebuie oare să insist? Eu cred că nu. Din cele spuse până aci se vede destul de lămurit, că învinuirea ce mi s'a adus este cu desăvârșire nedreaptă și lipsită de temei. Prin urmare, noroiul necinstei pe care l'a aruncat asupra mea prea cinstitul părinte, Petru Popa, iată că pe mine nu mă poate atinge cătuși de puțin, ci se întoarce înapoi asupra Sfântiei Sale.

Atât aveam să-i răspund.

P. Dulfu.

Cronică din Paris.

(5—12 Iulie.)

Vara la Paris. — Pugilat în Camera franceză. — O tentativă criminală. — Activitatea antimilitariștilor. — Democrația burgheză. — Moliuena artei și literaturii franceze contemporane. — Poporul francez și țărani români. — Incidentul dela Agadir.

De mult n'am avut în Paris un șir de zile așa de calde. Văzduhul fierbe. Cerul, de un albastru neșchimbă, pare de jăratec. Nici o adiere de vânt nu răcoare atmosfera. Dar pentru unul care a trăit în România, căldura Parisului nu pare excesivă, ci mai mult o vreme frumoasă, limpede, care înseamnă sufletul și limpezete mințile. Ce e însă caracteristic în marele oraș, e veșnica lui activitate care nu se potolește nici odată. Se spune că Parisul se goleşe în timpul verii, că locuitorii lui caută odihnă și răcoare pe la poalele munților ori prin stațiuni maritime. Atunci, de ce sunt străzile pline de aceeași mulțime vioaie împetrită, ocupată ca întotdeauna? De ce trenurile subpământene și tramvaiurile și vapoarele de pe Sena sunt fără încetare încărcate de pasageri? De ce atâtea sgomot, prin case și pe trottoare? De ce se clădesc mereu locuințe și se drege caldărâmul? Parcă nici nu e vară; parcă nu ne-ar fi dat Dumnezeu vremea asta frumoasă și clară — ca să ne bucurăm de ea. Imi aduc aminte de admirabilul pasagiu cu care își începe Tolstoi romanul său. Reînvie. În goana lui crudă după trai, în nesațioasă-i lăcomie, omul pune ca o stavilă minunilor cu cari ne hărăzește firea.

...Așa bunăoară, vremea asta binecuvântată în loc să-î îmblânzească pe oameni, mai rău parcă îi întărește.

Zilele astea a avut loc în Camera franceză un scandal formidabil. Deputați cari și-au pierdut demnitatea, s'au luat la bătaie în chiar Palatul Bourbon, nici mai mult nici mai puțin ca niște cărușii. S'au schimbat înjurături violente și lovituri de pumn. Și măcar dacă faptul acesta ar fi avut drept scuză o chestiune de ordin mai înalt. Dar nu, cei cari au pricinuit scandalul au fost deputați din extrema stângă, acești dușmani ai bisericii și ai lui Dumnezeu, oameni cari apără criminalele apucături ale anarhiștilor și principiile unei demagogii admirabile. S'au supărat fiindcă ministrul-președinte d. Caillaud, sprijinit de majoritatea Camerii, a protestat cu indignare și a făgăduit că va lua măsuri în contra mizerabilei activități anarhiste care devine în Franța din ce în ce mai îndrăzneală în criminalele ei încercări.

„Nu e criminal, și stupid, și monstruos atentatul săvârșit de anarhiști acum șase zile pe linia ferată Havre-Paris? Niște nebuni inconștienți, excitați de articolele mizerabile ale câtorva gazete anarhiste, ca «La Guerre Sociale» în frunte, au depus pe șine blocuri mari de piatră, în trecerea trenului—fulger. Trenul a deraiat și numai grație sângelui rece al mașinistului și al focarului locomotivei a fost evitată o îngrozitoare catastrofă. Și anarhiștii numesc fapta lor asasină un simplu «Sabotaj»!

„Tot sabotaj numesc ei tentativele de corupere pe cari le încearcă în tot chipul prin căzărmi. Ei propagă distrugerea oricărui sentiment patriotic și sfătuesc pe soldați să descompună armata prin acte de rebeliune și de dezertare. Propaganda aceasta întinsă pe o scară vastă, este o adevărată organizațiune sistematică și bine chibzuită. Ea are agenți ei, plătiți gras, publiciști care scriu opuri antimilitariste și circuli în același sens, ea își are afiliați în rândurile soldaților și un fond de rezervă în număr. Ar fi de dorit să se rețeze fără întârziere capetele acestei hidri, ale cărei fapte tind la nimicirea Franței. Ar fi de dorit ca guvernul, și publicul să dea dovadă de o mare energie în atingerea acestui scop... Mi-e teamă însă că moravurile lașe, că moliciunea au pătruns prea adânc în sufletul burghez al francezilor de azi. Căci așa numita democrație a acestui popor tinde să degenereze într'un epicurism stupid, egoist și fără vlagă. Da, Franța întreagă s'a burghezit. Și prin cuvântul burghez nu înțeleg altceva decât o stare sufletească, care se caracterizează printr'o nonșalanță îngustă față de tot ce e mare și sfânt. Mai preferabilă pare în ochii mei, corupția elegantă, plină de scântei și capabilă de eroism de pe vremea imperiului al doilea!

„Nonșalanță, da, și ușurință și frivolitate peste tot. Ele nu lipsesc nici în literatură, nici în artă. Exclud, firește pe cei câțiva mari cugetători și artiști ai Franței contemporane. Vorbesc de mulțimea scriitorilor, de cei impersonali. Este în orice epocă o notă predominantă în poezie și în artă; ea este impusă de spiritul vremii: acei artiști cari nu sunt de o puternică personalitate se împregnează de ea. Așa pe vremea romanului naturalist bunăoară, al cărui rege era Zola, exista un popor întreg de scriitori mărunți, cari cu toată dexteritatea talentului lor, încercau să trateze chestiuni de un ordin mai înalt, de sociologie și de morală. Sub republica lui Leconte de Lisle, artiștii erau preocupați de o puritate estetică intrinsecă. Dar azi, ce vedem?... O aflorosență imensă de piese de teatru, una mai frivolă decât alta, scrise și ascultate fără efort, făcute să amuze fără să instruiască, fără înălțare sufletească. Astăzi? romanul nici nu există și să știe că acest gen cuprinde după poezie cele mai pure și mai ridicate adevăruri omenești. Astăzi? avem aci așa zișii fabricanți de reviste, și mai avem autori de piese uscate și stridente, fără profunzime și fără poezie. Exemplu: operele d-lui Bernstein. Astăzi: pe lângă un Anatole France un Rostand un Rodin și alți puțini artiști eminenți, trezește în Franța o mulțime de măzgălituri de hârtie, cari plac publicului, pe cari publicul îi îmbogățește fiindcă găsește în ei expresia aspirațiilor lui cele mai scumpe. O, tempora! o mores!

„Din fericire pentru Franța, ea are un sâmbure sănătos din care ies fără de încetare sucurile regeneratoare ale acestei rațiuni, un miez plin de sănătate și de vigoare, primenitor al sentimentelor nobile și generoase al elanurilor de entuziasm și de eroism. Voesc să vorbesc de poporul francez, de adevăratul popor, rezervă de nobleță și de generozitate nu e pumnul de oameni sgomotoși, care tot sub numele de socialiști se gâlcesc și tipă până la cer; adevăratul popor nu revendică nimic, nu face scandaluri, ci trăiește în pace și cinstă viața pe care i-a dat-o Dumnezeu. El este talpa acestei țări și are același rol pe care blâzii și visătorii țărani îl au în țările locuite de români. În țările românești rezerva de energie, de generozitate de veșnica primenire de virtuți o formează populațiunea dela sate, în Franța ea e compusă din modesta mulțime de prin orașe...

„Aș vrea să vă vorbesc de conflictul franco-german, de incidentul dela Agadir, dar n'am nici o noutate a vă comunica. Guvernele din Berlin și Paris au început tratative în această privință, dar păstrează tăcerea cu îngrijire. Ieri d. de Salves, ministrul de externe francez a cerut Camerei de aci să facă guvernului un credit de câteva zile. Ce va eși din această afacere? Nimeni nu știe. Se poate foarte bine ca

chestiunea marocană să se aplaneze în mod pașnic, se poate de asemenea ca ea să dea naștere unei incalculabile catastrofe. Poate că vom continua să avem pace în Europa, e posibil însă ca bătrânul continent să fie zguduit de un război cumplit. Căci războiul între popoare, ca și furtuna pe mare, dă naștere dintr'un mic punct la orizont, care se umflă când nu te aștepti și izbucnește ca un cataclism. Ce ne rezervă un viitor apropiat?

C. R. B.

Serbări culturale în Oradea-Mare.

Orade, 14 Iulie n.

În mișcarea noastră artistică ziua de 9 Iulie n. este un moment de rară însemnatate pentru Oradea-Mare. D. Aurel P. Bănuțiu, care cu trupa sa artistică a cutriat ținuturile mai părăginate ale României, ca să propovăduiască dragostea de artă românească, a dat o reprezentațiune teatrală și în Oradea-Mare. Aranjatorii, câțiva tineri mai ideliști, la început au întâmpinat și unele greutăți, deoarece chiar unii dintre intelectualii din Oradea, susțineau, că venirea lui Bănuțiu la Oradea nu va atrage un public destul de numeros. Și ce e mai mult, d. Bănuțiu a fost și desfățuit să vină la Oradea.

Comitetul aranjator însă s'a pus pe lucru, nizuindu-se să arate prin faptă că frica unora este cu desăvârșire neîntemeiată. Nu s'a făcut, cei drept, mare sgomot, totuși un public destul de numeros și ales a grăbit să asculte curată artă românească.

D. Bănuțiu a fost pentru întâia oară în Oradea-mare (cred, însă, că nu pentru ultima dată). Succesul moral și material ne întărește în nădejdea, că pe d. Bănuțiu îl vom vedea și mai des pe la noi. Atâta lume românească la un loc, atâta dragoste și entuziasm rar o să întâlnească d. Bănuțiu în turneul său artistic.

Programul seratei se începe cu declamările parte serioase și instructive, parte vesele, ale d-lui Bănuțiu. Îndeosebi a produs multă ilerație cu „Discursul de model” și „Sfârșit de toamnă”.

A urmat apoi artistul Ionel Crișan, baritonist, care a cântat mai multe doine românești cu o rară precisiune. Dl Crișan are o voce cu un timbru plăcut și se validează îndeosebi în notele de sus. Publicul l-a aplaudat frenetic.

D-șoara Anicuța Voileanu, absolventa conservatorului din Viena, a cântat la pian mai multe doine românești, dovedind înalte însușiri artistice. La insistența publicului a trebuit să cânte și afară de program. A fost răsplătită cu ropote de aplauze și un buchet de flori prea frums.

După aceea își face apariția pe scenă dl Const. Calmuschi, actor de comedie, care prin declamările sale comice a produs mult haz. Publicul nu voia să contenească cu aplauzele și l-a chemat de multe ori la rampă. Dl Calmuschi a dovedit și de astă dată, că e un comic de prima forță.

După concert deodată răsare pe scenă dl Bănuțiu pentru a ne anunța că reprezentațiunea teatrală nu se poate da, fiindcă poliția a interzis jucarea pieselor anunțate. Nici nu a sfârșit bine d. Bănuțiu și publicul, într'un singur glas par'că, a izbucnit în energice proteste: „Să se țină reprezentațiunea, nu ne pasă de obrăznicia poliției”.

După un interval de o jumătate de oră, la intervenția bărbătească a d-lui Dr. Aurel Lazar, reprezentațiunea teatrală s'a putut ținea. Publicul era la apogeul însuflețirii.

S'a jucat „Jertfa”, dramă într'un act de Miclescu. D-șoarele Geni Popa-Radu, Reli Popa-Radu, și d. Bănuțiu au jucat cu o corectitudine vrednică de cei mai buni actori ai noștri.

În piesa „Unica fiică”, comedie în 2 acte, rolurile au fost susținute de d-șoarele Geni

Popa-Radu, Reli Popa-Radu, A. Bănuțiu, Ionel Crișan și Const. Calmuschi, apoi de d-șoarele diletante din Beiuș Florica Crișan și Elisa Stefanică și d-nii Gh. Cosma, Gh. Ciungu și Paul Teochar. Asupra felului cum s'a achitat fiecare de rolul său s'a pronunțat publicul cu aplauzele cari nu mai încetau. Mai mult au plăcut d-șoarele Geni și Reli Popa-Radu. D-șoara Geni Popa-Radu are mare talent de scenă. Ne-a impresionat îndeosebi jocul d-șoarei Reli Popa-Radu, care a fost o apariție deosebit de plăcută. Însușirile ei de artistă s'au remarcat dela prima înfățișare; dovedește serioase însușiri artistice, cari la tot cazul merită să fie cultivate!

D. Calmuschi și în piesa aceasta a dovedit, că exuberanța d-sale se plasează cu un rar succes în comedie.

După reprezentație a urmat dans, care a ținut până în zori de zi în mijlocul unei animații neobișnuit de mari.

Cor.

Invitare la abonament.

Stăm în fața unui nou semestru de abonament. Acum când o campanie detestabilă, neloyală și ingrătă s'a pornit împotriva ziarului nostru, drept răsplată pentru nesfârșitele sale servicii aduse cauzei naționale, avem îndoită nevoie de sprijinul prietenilor și a cetitorilor noștri statornici și credincioși, cari nu s'au lăsat mistificați nici terorizați.

Îi rugăm pe toți să grăbească cu reînnoirea abonamentelor, și să facă o propagandă în cercul lor, pentru câștigarea de noi abonați, pe reștanțieri să-și achite datoriile lor, căci ziarul nostru este avizat acum la propriile sale puteri în lupta grea ce o duce pentru interesele naționale.

În față, loviți cu șaptesprezece procese de presă, dintre cari cel dintâiu se va desbata la 16 August în spate loviți de focul concentric al unei propagande organizate de calomnii, minciuni și invective, nădejdea noastră se reazămă pe acea parte sănătoasă a publicului nostru care are independența sa de judecată, spiritul de discernământ și devotament adânc, desinteresat și sincer pentru cauza națională.

Apelăm deci la ce e mai bun în societatea noastră, la acea parte a publicului nostru care poate crede în indemnurile cinstite ale unui ziar, în mărturisirile sale de credințe loiale și drepte, fiindcă cugetarea ei însăși este nestricată, loială, dreaptă și cinstită.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	—	—	—	—	28.—	cor.
pe 1/2 an	—	—	—	—	14.—	cor.
pe 1/4 an	—	—	—	—	7.—	cor.
pe 1 lună	—	—	—	—	2.40	cor.

În România:

pe un an	—	—	—	—	40.—	cor.
pe 1/2 an	—	—	—	—	20.—	cor.

Redacția și Administrația „Tribunei.”

Negustori, industriași, meseriași români.

Ziarul nostru a hotărât publicarea unui tablou statistic al tuturor negustorilor, industriașilor și meseriașilor români din Ungaria.

Adresăm deci, tuturor celor interesați rugămintea să ne comunice cât mai în grabă numele firmei, orașul și strada unde se găsește atelierul sau prăvălia lor.

„TRIBUNA”

INFORMAȚII.

ARAD, 15 Iulie n. 1911.

— **Buletin metereologic.** Institutul metereologic anunță vreme caldă, pe alocuri cu ploi și furtună. În Răsărit vremea va fi mai răcoroasă.
Temperatura la amiazi a fost de 25.8 % Celsius.

— **O nouă calomnie a „Românului”.** Ziarul autorizat publică azi cu litere cursive ca prima informație următoarea notiță:

„Personalii. Domnul Dr. Iosif Seghescu, profesor de universitate și deputatul dietal al cercului Oravița a plecat azi din Arad în societatea Prea Cuvioșiei Sale dlui Roman Ciorogariu, directorul institutului teologic-pedagogic și prim-comanditarul ziarului național „Tribuna” la Cuvin, unde vor petrece câteva zile plăcute la via dlui Dr. Sever Ispravnic, nepotul P. C. Sale părintelui proto-sinecel R. Corogariu”.

Fiecare șir din această informație este o minciună și o infamie. Părintele Ciorogariu a plecat ieri cu acceleratul dela 12 singur, în concediu pe mai multe săptămâni la băile dela Tekir-Ghiol. Ni-am adresat deci d-lui dr. Sever Ispravnic, vizat asemenea în notiță și d-sa, pe tonul celei mai hotărâte indignări ni-a spus:

— In viața mea n'am găzduit și nici n'a fost vorba vreodată să găzduiesc la via mea pe Seghescu. Știrea este o curată infamie, părintele Ciorogariu a plecat ieri la Tekir-Ghiol, iar eu nici nu l-am văzut pe Seghescu în ochii mei. Sunt adînc mîhnit de atîta perfidie. Am trimis azi o desmințire și d-lui Goldiș, dar vă rog și pe d-voastră să desmințiți căci te pomeniști că nici nu mi-o publică.

*

Acum cetitorii se vor întreba, cum e posibil să ajungă dar știrea în „Românul”?

Să vedeți care e procedura. Știrea asta, falsă dela început, mîne este reprodușă cu aceeaș literă cît pumnul în „Seara”. A doua zi, vine ori nu desmințirea, — „Seara” nu mai reproduce desmințirea. Și fiindcă părintele Ciorogariu, e plecat în țară, — trebuie discreditat acolo.

„Trăiască ziarul autorizat!” părinte Lucaci.

— **Epilogul conflictului sinodal din România.** Din București ni-se scrie: Joi seara s'a întrunit din nou comisia universitară, care judecă pe d. profesor Dr. Chiricescu, spre a lua mărturia fostului episcop de Roman, înainte de a pronunța sentința.

Dr. Chiricescu, precum se știe, este acuzat că a dat publicității o scrisoare intimă pe care i-o adresase, cu mulți ani înainte, fostul mitropolit Atanasie, pe atunci episcopul R. Noului-Severin.

După interogarea arhiereului Gherasim și pledoaria acuzatului, comisia a amănat publicarea sentinței pe Vineri.

În ședința de Vineri, comisia universitară a adus, cu unanimitate următoarea sentință:

Dr. Chiricescu este destituit din postul de profesor universitar, dar, luându-se în considerare activitatea sa școlară exemplară, executarea sentinței se suspendă.

— **Comitetul societății noastre teatrale** a ținut Joi și Vineri în Brașov, sub presidiul dlui vice-președinte Virgil Onițiu, trei ședințe la cari au luat parte pe lângă membrii brașoveni și membrii externi dnii Dr. G. Dobrin și Dr. V. Brănișce. După rezolvarea chestiunilor curente s'a discutat noul plan de acțiune, elaborat pe baza nouilor statute. Acest plan, dacă va fi aprobat de adunarea generală din Blaj, va intra în vigoare cu anul 1912/13.

În urma concursului publicat pentru premiul Dr. Miha de cor. 1000 au intrat 18 lucrări, între cari 9 piese originale de muzică și 9 piese teatrale (7 originale și 2 traduceri). Cele două traduceri, necorespunzând condițiilor concursului, n'au fost admise la concurs. Pentru cenzurarea acestor lucrări s'a ales o comisiune constatătoare din dnii V. Onițiu, Anton Mocsonyi de Foen, G. Dima, Dr. I. Blaga și Dr. A. Bogdan, care își va prezenta raportul privitor la distribuirea premiului, care e divizibil, până la 1 Oct. v. a. e.

Cu privire la adunarea din Blaj nu s'au luat încă hotărîri, nefiind încă definitiv stabilit programul serbărilor din Blaj. „Gaz. Tr.”

— **Maghiarizarea numelor.** „Monitorul oficial” dela 15 Iulie publică din nou trei pagini întregi de nume maghiarizate. Între cei ce s'au lăpădat de numele lor strămoșesc găsim și de data aceasta 6 Români.

Îi însemnăm aici ca să-i știe toți cătă eînte păstrează pentru amintirea părinților cari i-au crescut.

Mihail Pule din Tinca s'a făcut Barta; Ioan Porumb, de fel din Sănmiclăuș, domiciliat în Giula, — Puskás; Augustin Muntean, jandarm, de fel din Hărăstaș, domiciliat în Nepos, — Mezei; Ilie Bercean, din Sovata, — Biró; Ioan Turdean, de fel din Săn-Mihai, domiciliat în Turda, — Tordai; Ioan Alb, din Boroșineu, — Fekér.

— **Succesul unui artist român.** Ziarele pariziene aduc ecoul frumosului succes obținut de baritonul român Florescu la serata contesei Jean de Montebello, organizată în palatul ei din strada Barb-t-de-Jouy din Paris.

Eleganta asistență a aplaudat îndelung ariile românești cântate de d. Florescu. La serată a asistat și ministrul României, d. Lahovary cu dna.

— **Mulțămire publică.** În numele comitetului parohial gr.-ort. român aduc și pe această cale cea mai sinceră mulțămire dlui Dr. Gheorghe Creangă, fost secretar general al ministerului de industrie și comerț din România, care a dăruit bisericii noastre sma de 800 de coroane (opt sute). Cu această sumă s'a pus baze unui „Fond Gh. Creangă”, din venitele căruia se va înfrumuseța biserica.

Dr. Gh. Creangă a făcut această dăruire ca fiu credincios al acestei comune, în care s'a născut și și-a câștigat primele cunoștințe, temelia înaltei sale culturi de azi.

Tărlungeni, 12 Iulie n. 1911, Dimitrie Manole paroh ortodox român.

— **Din „Românul” de mîne...** Organul autorizat „Românul” va publica în numărul său de mîne (sau poimîne) următoarele „știri personale”:

„Poetul nostru Octavian Goga și părintele Vasile Mangra au plecat la băile „Felix” de lângă Oradea-mare, unde vor petrece câteva zile — împreună.

D. Dr. Nicolae Onu, directorul institutului „Victoria”, șef-comanditarul „Tribunei” (urmează titlurile) și secretarul de stat Jeszenszky au plecat azi la Tușnad. D. Jeszenszky va fi oaspele dlui Onu...”

Seria „știrilor personale” se poate continua după acest model „autorizat” — ad libitum.

— **„Aderență” transfugului vicar dela Oradea.** Ziarul „Nagyvárad Napló” publică în numărul său de azi, Sămbătă, o adresă de aderență pe care au trimis-o patru preoți de lângă Tinca: Gheorghe Vere, Ioan Cosma, Gheorghe Cherecheșiu și Demetriu Popa — transfugului vicar Vasile Mangra.

În adresa aceasta cei patru preoți bihoreni îi exprimă mulțămirile lor pentru discursul rostit de Mangra în parlament și declară că sunt convinși că „direcția propovăduită de el e cea sănătoasă” și îl asigură de tot sprijinul lor moral.

Nimic nu dovedește mai mult tradarea națională a vicarului dela Oradea-Mare decât chiar faptul că primește adrese de aderență dela cei ce nici odată n'au fost aderenți ai partidului național-român și nici când n'au auzit alt ideal decât căpătuiala ieftină.

Ceice se aseamănă, se adună.

— **La mormântul lui Eminescu.** O frumoasă și pioasă manifestație de admirație — scriu ziarele de dincolo — a avut loc zilele acestea, la mormântul marelui Mihail Eminescu. Un mare număr de soldați bacalauriați, întreg contingentul anului acestuia, găsindu-se în capitală, cu

prilejul examenului de locotenenți în rezervă, s'au dus în corpore, să facă un pelerinaj la mormântul lui Eminescu.

Ajunși la cimitirul Belu, înaintea mormântului, tinerii bacalaureați, au depus lângă bustul marelui poet, o splendidă cunună de lauri, din bronz.

Două frumoase și mișcătoare cuvântări au fost rostite de tinerii caporali Sergiu Manolescu și Filip Popescu. În cimitirul Belu, cei câțiva vizitatori pioși ce se aflau întâmplător, au ascultat vădit înduioșați și impresionați pe tînărul bacalaureat Constantinescu, recitând din „Luceafărul” la mormântul nemuritorului poet.

— **Pentru Reuniunea femeilor române din Lugoj.** Insufletit de mărețul scop ce-l urmărește această harnică Reuniune a damelor noastre s'a înscris P. S. Sa episcopul Dr. E. Miron Cristea membru fondator al Reuniunii cu suma de 1000 cor. cu condiția ca această sumă să se alăture întreagă la fondul neatacabil al Reuniunii. P. S. Sa solvește această sumă în două rate: 500 cor. a transpus deja casariatul Reuniunii, iar rata a doua de 500 cor., promite a o trimite încă în cursul acestui an. Mulțumind P. S. Sale pentru dăruțul său insufletit, dorim ca acest nobil exemplu să găsească mulți următori. Numai așa se poate atinge în scurtă vreme nobilul scop al acestei Reuniuni. „Drap.”

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

29 și 30 Iulie n.

Somcuta-mare: Concert și teatru în hotelul „Central” din Somcuta-mare, cu concursul d-lui A. P. Bănuțiu și al mai multor artiști români.

În ambele seri, după reprezentație — joc. Începutul la orele 8 seara.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribuna” se află de vânzare următoarele albumuri:

Expoziția Națională Română 1906 K 2.—

Expoziția generală Română K 2.—

Porturi naționale K 2.

Amintiri di România. Expoziția Națională Română 1906. Cu ocaziunea jubileului de 40 ani de domnie a M. S. Regelui Carol I. K. 2.—

Din Bucovina. Vederi și porturi naționale K 4.—

Din Ardeal. Vederi și porturi naționale. K 4.

Amintiri din „Răsboiul Independenței” 1877 1878 format 25×16 cm. broșat K 2.—
1877—78 legat în pânză, format 33×25 cm. K 6.

A apărut și se găsește de vânzare la librăria „Tribuna” cu prețul de 50 bani:

«Ce e Tribuna zilelor noastre» de Octavian Goga.

Cuprinsul broșurii e:

1. Noua harță și urzitorii ei.
2. Adevărații «proprietari» ai «Tribunei».
3. Un paradox frivol: Tovărășia «Tribuna» — Mangra.
4. Tabu.

5. Rostul scriitorilor în «politică».
6. Două mentalități: Budapesta — București.
7. Prin noi înșine.
8. Adevăruri.
9. Scrisoare deschisă către dl dr. A. Vaida.

A apărut și se găsește de vânzare la „Librăria Tribuna” cu prețul de 2 cor. plus 20 bani porto:

Iuliu Tr. Mera: Din Țări străine. Studii și schițe de călătorie. Un elegant volum de 160 pagini, cu portretul autorului și o prefață de R. Ciorogariu.

Cuprinsul volumului e:
Raffael;
O țară fericită (Germania);
Pictura olandeză;
Michelangelo;
Rembrandt;
Tizian;
Din țara morilor de vânt;
Capri;
Cel mai mare idealist;
Sora lui Leopardi;
Sorrento;
Savonarola.

Ilustrate românești. Librăria „Tribuna” a editat o serie de 12 bucăți de ilustrate frumoase reprezentând porturile dela balul constumat din Arad.

Bucata costă 24 fileri; Seria de 12 ilustrate 2 coroane 50 fileri; 50 bucăți 9 coroane; 100 bucăți 16 coroane.

O frumoasă ilustrată e și cartă postală reprezentând pe dl Octavian Goga alături de primul nostru aviator dl Aurel Vlaicu. Bucata 16 fileri; 50 bucăți 7 coroane; 100 bucăți 12 coroane.

„Călușerii”, dela balul costumat din Arad, bucata 14 fileri; 50 bucăți 6 coroane; 100 bucăți 10 coroane.

POȘTA REDACȚIEI.

D. M. (Târlungeni). Dacă am întârzia prea mult cu răspunsul, adresați-vă din nou redacției.

G. C. (Brașov). Vă mulțumim pentru cele comunicate. Vom utiliza materialul trimis la tabloul ce-l plănuim.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și 1912.

REISZ MIKSA fabrică de MOBILE

în
Oradea-mare-Nagyvárad

Calea Rákoczi-ut No 14.
(Lângă Apolo).

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCİAR ROMÂN DIN
BUCUREȘTI.

ANUNT.

Se aduce la cunoștința publicului că, cu începere dela 4/17 Iulie a. c., orele de serviciu vor fi tot dela orele 8 a. m.—1 p. m. în toate zilele de lucru și Cassa dela 8 1/2 până la 11 1/2 ore; iar Lunea și a doua zi după sărbători orele vor fi dela 2—7 p. m.

Cassa va fi deschisă dela orele 2 1/2—5 1/2 p. m.

Direcțiunea.

GRUBER DEZSÓ

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.

Cluj-Kolozsvár,
Colțul străzii Wesselényi și Szép,
vis-à-vis cu hotelul »Fészle«

Noutăți în pălării de domni și
copii, albituri, cravate și totfelul
de articole.

Prețuri solide!

Serviciu conștiințios!

FABRICA DE BRÂNZĂ TRANSILVANIA

CLUJ

PIAȚA SZÉCHENYI, (CASA RÉGENI).

Recomandă fabricatele sale, calitate bună:

Brânză săcuiască 1/10—1/4 kg. în burduf

Brânză săcuiască 1—2 kg. în burduf

Brânză săcuiască 4—10 kg. burd. mare

Brânză săcuiască 5 kg. în lemn

Brânză săcuiască 10—15 kg. în lemn

Caș de Cluj format de țigle, pe

lângă prețurile cele mai moderate.

Catalog gratuit.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obo-seală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei a cetit-o în „Tribuna”.

Leon Tolstoi.

60

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Înainte de a se întoarce acasă, prințul intrase în librărie să-și cumpere câteva cărți.

— Dar ce s'a întâmplat? întrebă el cu nerăbdare.

— Ce s'a întâmplat? Dar Francezii au pus mâna pe podul pe care-l apăra Auersperg, fără ca acesta să fi avut vremea să-i dea foc; Murat e pe drum către Brünn și astă-seară sau mâine va fi aci.

— Și cum se poate ca podul care era subminat să nu fi fost svirlit în aer?

— Te întreb și eu... nimeni nu știe de ce, poate că nici Bonaparte.

Bolkonsky înalță din umeri.

— Dar dacă Francezii au forțat puntea, armata e pierdută; ea va fi tăiată....

— Ascultă, făcu Bilibin; după cum ți-am spus, Francezii au intrat în Viena. A doua zi, adică ieri, mareșalii Murat, Lannes și Bellard, câte-și trei gasconi, pun secele pe cai și se îndreptăză către pod. — „Domnilor, spune unul din ei, știți că puntea dela Thabor este minată și contra-minată, și în fața ei se află un fort de cincisprezece mii de oameni, cari au ordinul de a arde podul în aer dacă am încerca să-l trecem. Dar împăratul nostru Napoleon, ar fi foarte mulțumit dacă reuși să punem mâna pe pod. Haidem să-l luăm de-și trei.” — „Haidem” au răspuns ceilalți. Și o

pornese la drum, pun mâna pe pod, și acum toată armata se îndreptăză către noi, către dvoastră, către comunicațiile dvoastră.

— Încetează cu glumele, făcu prințul Andrei trist și serios.

— Nu glumesc de fel, răspuse Bilibin, nimic nu e mai adevărat, nimic nu e mai trist. Când au ajuns la punte, domnii mareșali au fâlfâit niște batiste albe, asigurând că s'a încheiat armistițiul, și că vin spre a începe tratativele cu prințul Auersperg. Ofițerul de serviciu îi lăsă să intre în fort, și în vremea când ofițerul îl previne pe Auersperg, mareșalii stau familiari de vorbă cu ofițerii, iau loc pe tunuri, le spun o mie de brașoave; în timpul acesta o companie de francezi pătrunde binișor pe punte, aruncă în apă sacii cu materiile explosive și se apropie de fort. În sfârșit, sosește locotenentul general, scumpul nostru prinț Auersperg von Mautern: „Scumpul nostru adversar! Floarea armatei austriace! Erou al campaniei turcești! Rășboiul e sfârșit, putem să ne stringem mâna. Împăratul Napoleon arde de nerăbdare de a-l cunoaște pe prințul Auersperg!” Într'un cuvânt, domnii aceștia cari nu sunt degeaba gasconi, îl acoperă pe Auersperg de atâtea flori, prințul se simte așa de măgulit de această întimitate cu mareșalii francezi, el este așa de uluit de mantia și penele lui Murat, qu' il n'y voit que du feu et oublie celui qu' il devait faire sur l'ennemi....

Bilibin se opri după aceasta glumă, ca să dea prințului Andrei vremea s'o savureze.

El reluă:

— Deodată compania franceză intră în fort, ținându-și tunurile, și podul este luat....

Nu, dar ce e mai nostim, urmă el calmându-și agitația prin farmecul povestirii lui, sergentul postat la tunuri, care trebuia să dea semnalul pentru a da foc

punții, văzându-i pe Francezi vru să tragă, dar Lannes îi reținu brațul. Sergentul care avea fără îndoială mai mult duh decât generalul său, se apropie de acesta și îi spuse: „Printe, sunteți înșelat; iată Francezii!”

Murat, văzând că dacă i-s'ar da timp sergentului să vorbească, afacerea era pierdută, îl făcu pe miratul și adresându-se lui Auersperg:

— Mi-s'a vorbit atâta de asprimea disciplinei austriace, și dvoastră îngăduiți unui soldat să vă vorbească astfel?

Eu găsesc asta genial, și dvoastră? întrebă Bilibin. Prințul Auersperg simțindu-se atins în demnitatea sa porunci să se pună sergentul în carceră. Ei, mărturisește că povestea e tare nostimă!

— Asta e o prostie și o mișelie... ba poate chiar o trădare, spuse prințul Andrei.

— Nu, urmă Bilibin, nu e nici trădare, nici mișelie, nici prostie, e... El rămase o clipă pe gânduri, ca și cum ar fi căutat cuvântul: e ceva *à la Mack... nous sommes macques*, făcu el simțind că rostise un cuvânt inedit, care va circula.

Cutele frunții lui se neteziră în semn de mulțumire și început să-și cerceteze unghiile zimbînd.

Prințul Andrei se ridică și se îndreptă spre a-daia sa.

— Unde mergi? îl întrebă Bilibin.

— Plec.

— Încotro?

— La armată.

— Par'că aveai de gând să mai rămâi două zile aici.

— Acum mi-am schimbat hotărîrea, plec numai decît.

(Va urma).

La librăria „Tribunei“ se află de vânzare următoarele:

Diverse cărți pentru popor.

Pop. Sădirea viei	2.—
Scrisori de femei	1.—
Esop. Fabule	—60
Maican. Prăsirea și folosire legumelor	—24
Înimoara, adevă florea poezie naționale	—60
Limba florilor, de amor și amicitie leg. fin	1.—
Orății la nunte țărănești	—70
Risipirea Ierusalimului	—70
Aprodul purece	—10
Mihu copilul, cântec dela Bicz	—10
Negru Vodă și Manole	—10
Oprișan, poezie de V. Alecsandri	—10
Roman Grue	—10
Ștefăniță Vodă	—10
Visul pescarului, despre daruri	—10
Bobârnaci și bazaconii	—80
Carte de visuri, ilustrată	—32
Oglinda nococului și a nenorocului	—10
Pascălia poporală	—12
Intâmplare curioasă, com. în 3 acte	—40
Aur, năvelă de Th. Costan	—30
Bella, istorie circasiană de Ștefănescu	—30
Mandrin, capitanul bandiților	1.—
Savitri. poveste indică Mahabarata	—30
Un cuiu, poveste	—20
Viața și pildele prea înțeleptului Esop	—60
Arghir și prea frumoasa Elena, istorie	—30
Țara norocului	—24
Albina și leneșul	—20
Din poveștile lui Esop	—16
Leonat cel tinăr	—20
Secretul castelului	—20
Omul și lumea, versuri funebreale	—16
Zidirea lumii, Adam și Eva	—16
Horia lui Pinte Viteazul	—12
Reguli și sfaturi pentru copii	—20
O porție de vinars sau cum a urit Moise	—20
Moldoveanu vinarsul	—20
Zina Câmpiei	—16
Medicul fără arginți	—20
Jocul sătenilor români	—16
Păcală și tândală	—16
Doine, lacrimi și suspine	—16
Dumnezeu nu bate cu băta	—16
Cine ce face lui își face	—16
Snoave și legende populare	—05
Cântece ale poporului	—05
Cântece, versuri de stea colinde	—30
Staroastele sau datini dela nunțile românilor	—32
Românul la sat și la oaste	—30
Vorbire între Leonat și Dorofata	—20
Trepeticul cel mare pentru toate semnele ce se face la om	—10
Cea mai nouă carte de visuri perso-egiptene	—32
Andrei cel răsfățat	—30
Anul cel mănăs	—20
Balade populare	—60
Versuri de stea	—20
Trei frați gheboși	—20
Cincizeci de colinde	—40
Copilul de suflet	—20
Bota. Povești	—60
Moș Stoica	—40
Glume de Bucur	—30
Arkir și Anadam	—20
Învățătorul din Merești	—50
Piram și Tizbe	—24
Piticot de un cot	—20
Arghir și Elena	—30
Micul scamator	—20
Nastratin Hogea	—30
O șezătoare la țară	—60
Orățiuni țărănești	—20
1000 doine și strigături	—80
100 doine și strigături	—24
Pascălia, calendar	1.30
Pavel cătană	—40
Poezii din Bănat	—50
Povești ardelenesti	1.30
Roata norocului	—80
Robinson Crusoe	—70
Panțu. Schițe	—40
Broșteanu. Povești	—50
Tilbuhoglină	—50
Trei muieri	—50
Trepeticul	—16
Sion. Fabule	—60

Doine de dragoste.	—30
Filarot și Antusei.	—24
Onițiu. De toate	1.—
Alexandria țigănească	—80
Babeta, roman	1.—
Carmen Sylva	—60
Unul scapă, altul piere	3.—
Domnul de Ghiavazi	—60
Insula morților.	—50
Notarul și banditul	—24
Negutătorul.	—24
Saladin necăjitul	—20
Halima, sau 1001 de nopți, v. 1, 2, și 3 4 a	1.50
Nesdrăvăniile lui Păcală	—24
Impăratul Traian	5.—
Povești Arabe	1.—
Vârful cu dor, legendă	—12
Codreana Sânzeiana	—12
Gruia lui Novac	—12
Capra cu trei iezi	—12
Corbea Haiducul, baladă	—12
Ghiță Cătănuță	—12
Harap Alb, poveste	—32
Ileana Cozinceana.	—30
La târg, Pățaniile unui cioban	—16
Soacra cu 3 nurori	—12
Ștefăniță Vodă și Radu Calomfirecu	—12
Pinte Viteazul, baladă	—12
Snoave de Sex. Fil.	—16
Păcală. Intâmplări din viața sa	—24
Povești populare	—16
Eminescu. Făt frumos din lacrimă	—20
Florin, poveste frumoasă	—16
Hanul tătarilor și fiul său	—10
Pipăruș Petru	—10
Cenușotca	—16
Baba la șezătoare	—20
Iulia Hașden, Sanda	—16
Moșu, năvelă nihilistă	—30
În preajma expoziției	—80
Apa tinerețelor.	—40
Iubiți și pe dușmanii voștri.	—50
Frații Brădescu	—30
Vătășelul, orațiuni	—30
Culegere de diferite cânece a	—70
Lacrimi, adio și declamări funebreale	—70
Două turturele de aur	—24
A fost odată, povești	—20
Sfaturile cele mai de lipsă pentru prăsirea și folosirea legumelor	—40
Ștefan cel mare	—40
Ciripituri de drag	—60
Descânțec, vrăji și rugăciuni.	—32
Să auzim toate	—70
Cătană Povești I.	—50
Cătană Povești II.	—60
Ștefan cel tinăr	1.40
Gărgăunii dragostei	—40
Insurătilă	—10
Tezaurul familiilor	1.—
Delapecica. Din literatura poporală	—50
Mușă Șomeșană partea I. Balade	—50
Mușă Șomeșană partea II. Doine și cântece	—30
Năpasta	—60
Printre lacrimi	—30
Reforma Metodului	—30
Literatura pop. Găster.	2.50
Ionescu, Gimnastica	1.—
Schițe din Moldova	—80
Cerșetorul	—30
Rezultatul inspirației.	—50
D-na Chiajna	—60
Rosetti. Fără iubire	—20
Șăineanu, Lingustica	—40

Biblioteca Populară „Minerva“ a 15 fil. numărul.

Nr. 1. 2. 3 Istoria populară a Românilor.	
Nr. 4. Cântarea României.	
Nr. 5. Istoria populară a literaturii române	
Nr. 6. Revoluția lui Tudor Vladimirescu.	
Nr. 7. Pierderea Basarabiei.	
Nr. 8. Unirea Principatelor și Domnia lui Cuza	
Nr. 9. Mihail Cogălniceanu.	
Nr. 10. Vasile Alecsandri.	
Nr. 11. Ștefan-cel-mare, copilăria și suirea pe tron.	
Nr. 12. 13. Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul românesc, de N. Iorga.	
Nr. 14. Revoluția lui Horia.	
Nr. 15. Răpirea Bucovinei.	
Nr. 16. Cum ne creștem copii.	
Nr. 17. Păstrarea sănătății.	

Nr. 18. Ce să cetim.	
Nr. 19. 10 Mai.	
Nr. 20, 21, 22. Răsboiul pentru neamțarnare.	
Nr. 23. Viața și faptele Mitropolitului Veniamin Costache, de N. Iorga.	
Nr. 24. Aritmetica.	
Nr. 25. Femeile în revoluția din Rusia, de Ecaterina Arbore Rali.	

„Biblioteca poporului“ a 16 fil. Nrul.

Nr. 1. Printre popoare sălbatice în Africa.	
Nr. 2. Motav, Indianul ajuns în sclăvie.	
Nr. 3. Secretul Preriei.	
Nr. 4. Mungo. Regele sclavilor.	
Nr. 5. Tahita, Mireasa căpitanului.	
Nr. 6. Buffalo-Bill cu Occidentul sălbatic.	
Nr. 7. Cavai, șeful Piraților.	
Nr. 8. Între Pielele roșii și Trădători.	
Nr. 9. Tonegava, Șeful Negrilor.	
Nr. 10. Cei doi vânători din prerie.	
Nr. 11. În vizuina Leopardului.	
Nr. 12. În corabia Piraților.	
Nr. 13. Prisonierul Piraților.	
Nr. 14. Ossidov, Indianul înfricoșat.	
Nr. 15. Vânătoarea după carne de om.	
Nr. 16. Sceptul piticilor Vambutti.	
Nr. 17. Bob-Lee, Următorul.	
Nr. 18. Cel din urmă Sitting-Bul.	
Nr. 19. Pinzone — Navigatorul.	
Nr. 20. Pirații-Riff ai căii Macassar.	
Nr. 21. Ben-Said, Spaima lacului Nyanza.	
Nr. 22. Răsunarea Pumnului crunt.	
Nr. 23. Prisonierul Siuxilor.	
Nr. 24. Buffalo Bill în codrul secular.	
Nr. 25. Dracul de aur din California.	

Din Biblioteca Poporală a Tribunei din Sibiu.

1. Pădneana, novelă de I. Slavici (epuizat)	
2. Fata Stolerului, novelă de M. Cugler-Poni	10
3. Ce n-a fost și nu va fi, poveste	08
4. Pipăruș Pătru, poveste de I. T. Mera	16
5. Păcală și Tândală, anecdotă	06
6. Jucării și jocuri de copii, de P. Ispirescu	50
7. Teiu legănat, poveste	16
8. Colăcărutul, obiceiurile țăranilor. la nuntă	32
9. Fiica a nouă mame, poveste de S. Moldovan	28
10. Povestea lui Ignat, poveste de S. Moldovan	16
11. Sfântul Nicolae, nov. de M. Cugler-Poni	16
12. Îndărătnicul, poveste de Silv. Moldovan	16
13. Blăstăm de mamă, legendă poporală	16
14. Bunica de Bojena Nămcova, (epuizat)	
15. Vlad și Catrina, poveste	10
16. Din bătrâni, găcituri, întrebări și răspunsuri	16
17. Pe pământul turcului, poezie	16
18. Căldărușa cu trei picioare, poveste	16
19. Cenușotca, poveste	16
20. Un petitor îndărătnic, novelă	08
21. Prietenul meu Vântură-Țară, novelă	16
22. Scăpătoarea. Din poveștile lui Andersen	08
23. Fata craiului din Cetini, poezie	08
24. Strigoaica. Din fantaziile lui Nicolae Gogoi	40
25. Draga mamei, baladă	20
26. Taina unei vieți de B. Björnson	12
27. Vecinii. Din fanteziile lui, Nicol. Gogoi	50
28. Păcală în satul lui, poveste	20
29. Sgârcitul, comedie de Molière	80
30. Lumea proștilor, poveste	10
31. Nuștiu-Împărat, poveste de Mărgineanu	24
32. Zina-Împărăteasă și peana ei aleasă, pov.	24
33. Fulger, poveste în versuri	10
34. Spice de aur, culese de dascălul I. P. Lazar	24
35. Un idil în Roșeni, novelă	16
36. Baba iadului, poveste în versuri	16
37. Princesa fermecată, poveste în versuri	20
38. Zina Mărgărelelor, poveste în versuri de I. Moța	24
39. Doi copii, poveste	20
40. O partidă în patru, novelă de A. Ghislan-zoni	24
41. Proșacul bun de inimă, comedie în 3 acte	50
42. Croitorul și cei trei ficiori, poveste de I. Moța	30
43. Mica Fadetă, novelă de George Sand	80
44. Rusalin păcurarul, pov. de Trimbițoni	44
45. Roma învinsă, tragedie în acte	48
46. Clara Micili, năvelă de I. Turghenev	80
47. O sută de ani, de Ioan Slavici	16
48. Poezii populare „Cântece bătrânești“	20
49. Balade populare, adunate de Petru Cr.	

CONCURS.

La societatea de consum »Brátka és vi-
tke fogyasztási és értékesítő. szövetkezet«
mediat capătă aplicare un

conducător de duchian

pe lângă salar anual de 1000 cor., cvartir și
1% dela suma de întoarcere. (Spre orien-
tare în anul trecut întoarcerea a fost 60.000
coroane). Se recere cautiune de 1000 cor.
Celelalte condițiuni se pot ști dela subscrisul.

Brátka, (Bihermegye).

Stefan Domocoș,
director-preș.

Wällischhof

stabiliment de hydroterapie și sanatoriu

aranjat conform tuturor recerintelor mo-
derne; dietetică după sistemul Dr. Lahmann,
băi de aer, de soare, de abur, de aer cald,
de acid carbonic, de oxigen, de radium
băi medicinale și electrice, gimnastică etc.)
30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, amemie,
diabet, diathesă urică, reumatism, boale de stomach
și de intestine etc.

Cură de slăbire și îngrășare.

În stabiliment nu se primesc morboși de boale infec-
tioase și boale psihice.

Posta: Maria Enzersdorf bei Wien.

Telegrame și telefon: Wällischhof-Giesshübl bei Wien.

Cu prospecte și cu detaluri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile
procesuale, extraprocusuale, administrative și co-
merciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipo-
otecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp;
mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bu-
nuri, mașini motoare și alte rechisite economice;
finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de
stat pentru preoți, învățători, școli și pentru
cumpărare de izlaze și pășuni; efectuează totfelul
de comande comerciale eventual și la bursă
prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația
pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,

advocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

In atenția celor ce
zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD, Deák Ferenc-u. 20/a.

Cu onoare încunoștințez onor. public, că
în bransa arhitectonică
execut totfelul de întreprinderi de trans-
formări de zidiri vechi, repararea de biserici
române și școli, precum și zidirea lor.

Cu planuri și bugete servesc la cerere.
Comande primesc atât din loc cât și din
provincie. Prețurile foarte moderate.

Cu stimă:

Teodor Cioban.

PROFESOARA

cu cvalificație pentru școlile civile,
dă instrucție din limba germană
și franceză. Adresa la »Tribuna«.

Caut un post de învățător

sau cantor-învățător la unele școli de prin
Bănat s'au în alte părți. Cei interesați să
avizeze Redacția »Tribunei«. — Intreacă
amintesc: sum june, de conf. gr.-cat., am
praxă bună, capabil de-a conduce cor, etc.

Caut un post de pădurar

eventual ca conducător în vre-o moșie din
România, sunt de 31 de ani român silv-
nist absolut cu paxă de mai mulți ani căș-
tigată în domenii mari și sunt vărsat în
toate ramurile economice. — Postul îl pot
ocupa cu 1 August. Oferte la adresa Adm.
»Tribuna« în Arad.

Agenți comerciali

de ori-ce branșe, cari doresc
să desfacă losuri de loterie,
permisă de lege, pot ajunge
la un venit frumos pe lângă
condițiile cele mai favorabile.

»Cassa de bani Braun«
Budapest, V., Béla-utca 3. sz.

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicu-
lui românesc din provincă, m'am ho-
tărit să deschid în Budapesta un

Birou de informații și
Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile în-
aintate la ministere și la alte foruri, orice
informații comerciale și în general în
orice cauză dau în restimp de 2—3
zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile
în modul cel mai cinstit. Urgitez rezol-
virea petițiilor. Vorbes în persoană cu
referentul cauzei și rog rezolvire favo-
rabilă. Fac totfelul de mijlociri comer-
ciale și comande. Prețuri moderate,
serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în
Nagyvárad, Szent János-u. 11.

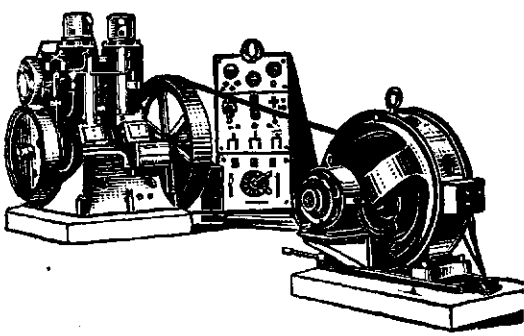
Pregătește gratis tot felul de pla-
nuri pentru iconostase și plafoane

bisericești.

Ține în depozit cruci mari pen-
tru drumuri de țară și duleie.

UZINĂ ASORTATĂ CU INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei brut SWIDERSKI

Motoare de München ptu benzină, gaz
și gaz condensat.

Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

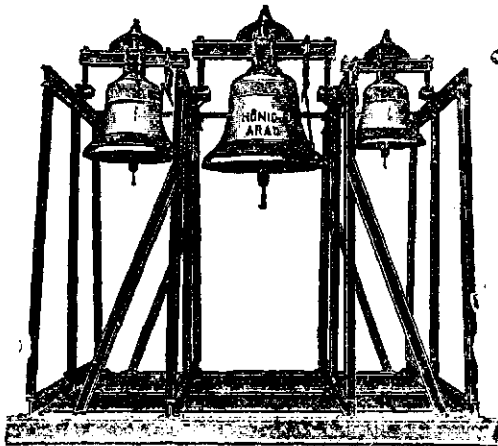
Auspiciile inginerilor și preliminarile de spese le
punе bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA“
soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

Frideric Hönig

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai
favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale
cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul
că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e
tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30%
la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer
ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror între-
buințare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai
mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Reco-
mandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de
fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopo-
telor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă
o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna
la dispoziție. Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință
se trimit gratuit și porto franco.

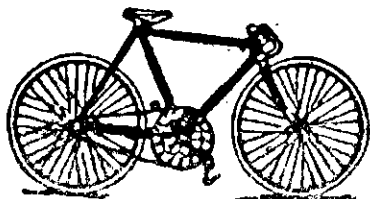
ANUNȚ.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou
de Măderat.

Bicicletele de re-
nume mondial:

THE CHAMPION
și **PREMIER**
cu osie campanilară

roată automată (cu frână liberă) se vând pelângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără de nici o ridicare de preț în rate lunare de 12 și 15 cor. precum și

— **părți alcătuitoare pentru biciclete** —
ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. În urma circulației mari unde în toată Austro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus — în mare cu preț original de fabrică. —

Láng Jakab și fiul

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare

Budapesta, VIII., József-körút 41.

Filiale: Baross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körút 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

In atenția cumpărătorilor de
mobile

le recomand magazinul meu din Arad, strada Fejsze No 6 unde țin în depozit: **aranjamentele cele mai moderne**, pentru dormitoare, sufragerii și saloane cu prețuri moderate. Primesc comande în atelier conform cerințelor preliminare și mustrelor ce le servesc publicului. — Condițiile cele mai favorabile. Cu stimă:

Csatlós András,
măsar și dulgher.

Pământ

de mărime cca 212 jughere ungurești, e de arîndat, de tot lângă stațiunea Nădlacului (Nagylak). Constă din arătură și livadă, cu grajduri deajuns pentru vite, magazină și 2 locuințe. Licităția se ține în 30 Iulie nou în casa comunală din Nădlac. Deslușiri dă Mihai Șerban Halle a/ Saale Wilhelmstrasse No. 16. Germania.

M. Schromm
mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic
aranjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde se efectuează tot felul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum:

mașini de cusut, biciclete, gramofone și apaducte,
pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie! Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea „JACOBI”.

Nou! Modern!

S'a deschis

librăria, papităria și magazinul
de note muzicale

Geza Décsi

Strada Forray (Palatul Hunyady
lângă firma Brunner).

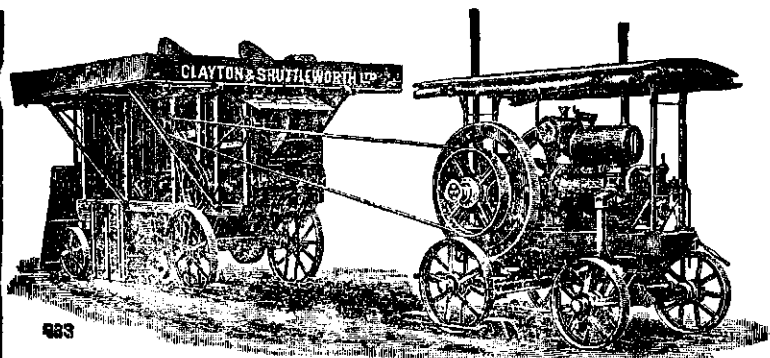
Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL

tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrate în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. **Mare asortiment de mobile de alamă și fier,** deasemenea și fotolii.

Mare depozit
în **CLUJ.**
Inspekția inginerului gratuit.

Agentura fabricii de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.
Tulumbe cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină.
Oleiuri de uns.

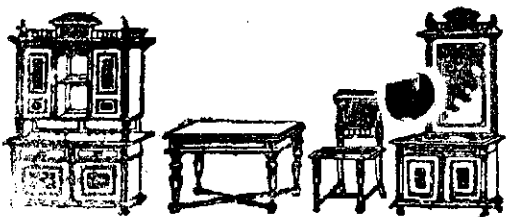
Antepresa agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztián & comp.
Cluj (Kolozsvár) Ferenc József-ut No 31.
Telegramadr.: Coloniale Kolozsvár.

Articole de specialitate.

Cereți prospecturi.

MAGAZIN DE MOBILE**Joan Réthi**

timplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Zaharie Bârsan:

Impresii de Teatru din Ardeal

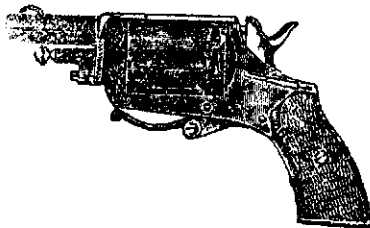
à 2 cor.

(10 fileri porto)

: Se poate că păta la Librăria Tribunei Arad.

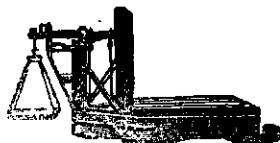
A. SZÁNTÓ

armurar, optician și fabricant de cumpene Besztercze, Strada Spitalului

Pregătește totfelul de arme, pistoale, revolve, apoi cumpene deci-și centimale după ultimul sistem de legalizare pelângă prețuri ieftine și execuție plăcută.

Primește deasemenea repararea, pre lângă garanție și prețuri ieftine, a mașinelor de cusut-și de scris, a bicicletelor și cumpenelor.

Țin în depozit totfelul de arme, revolve, cumpene, greutăți ș. a. de permanentă.

Nu mai e lipsă

ca să tunzi părul ciasuri întregi cu ajutorul foarfecilor și al piaptănelui. *Fiecare econom* poate comanda pe o carte postală pe seama familiei

Mașina de tăiat părul Solingen

pregătită din cel mai bun oțel.

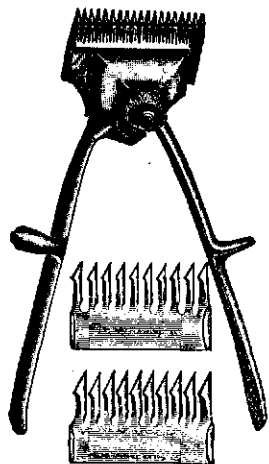
Foarfecile mașinilor noastre nichelate sunt ascuțite și ciselate cu mare îngrijire și astfel să și expediază, alăturându-se la o mașină și un piaptăn de tăiat de 5 și 10" un feder în rezervă, și olei de uns.

Expedierea se face și cu ramburs, ori trimițându-se banii înainte.

Prețul unei bucăți 6 cor., două bucăți se trimite franco (poșta plătită).

Frații LENGYEL Testvérek

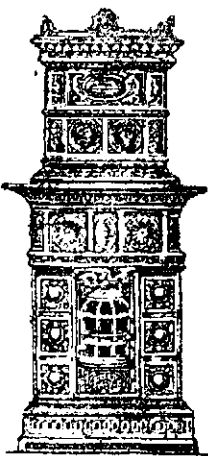
magazin de expediție KAPOSVÁR. (Somogy m).

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

MICHAIL WAGNER

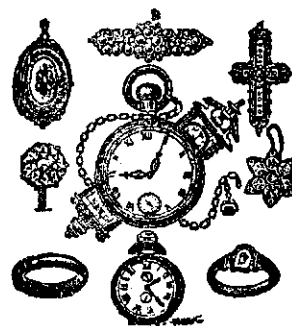
fabricant de cuptoare și olar, Besztercze, Ungargasse 12

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătărij; fabricație proprie, pelângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Totfelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile

Comande pentru băi de vană și căptușirea pereților se fac deasemenea din asortimentul depozitului.

Carol G. Sadlerciasornicar
giuva argu
și optic la

Bestercze, Str. Spitalului 23.

(lângă „Hotelul Sahling“).

Mare magazin de:

ciasornice de buzunar

din aur argint și din nickel.

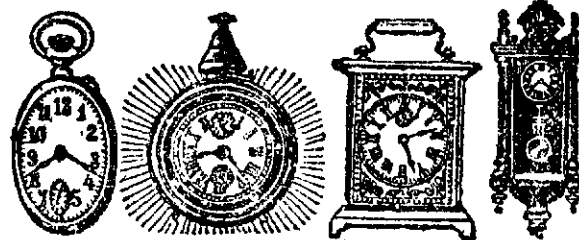
Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și ochelari de

— Ratenow. —

Reparările a tot felul de articli în branșa aceasta se efectuează cu conștiințiozitate și cu prețuri moderate.

Frații Weber

lăcătuși pentru edificii și constructori de apaducte Timișoara-Fabric, Str. Tăvirda 26.

Primim orice lucru, ce ține de branșa aceasta precum și reparaturi anume: stringerea în fer a zidurilor, porți de fer, îngrădiri de morminte, cămine perțue, vetre de fier (sperturturi) etc. — Luăm spre lucrare construirea de apaducte precum și telefoane de casă și ridicarea parafulegerelor, pe lângă un preț moderat și garanție atât în loc cât și în provincii.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu — Nagyszeben — Hermanstadt

Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

= Execută totfelul de icoane artistice. =

Platinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în

oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

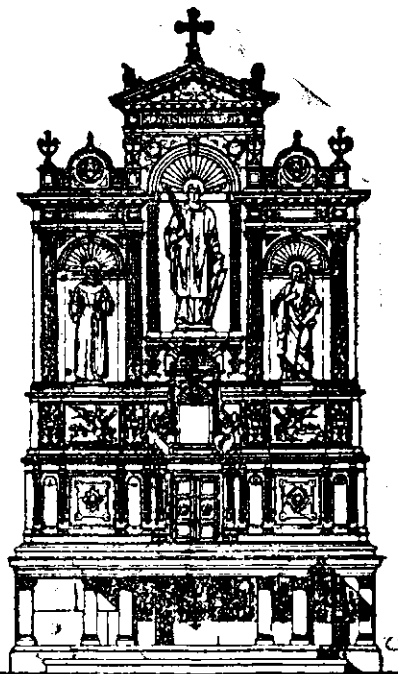
Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că

atelierul acesta în privința mărimii este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate

fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate. Cu deslușiri servesc.

Szeifert János

sculptor,

Arad, Magyar-utca 29.

Pregătește totfelul de lucrări din acest ram, ca iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și salon, totfelul de sculpturi pentru tâmplari. Reparaturi se efectuează prompt; comanda din provincie se execută grabnic. — Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului

Cu stimă: Szeifert János.

❖ Cea mai solidă firmă nouă

Sferdian

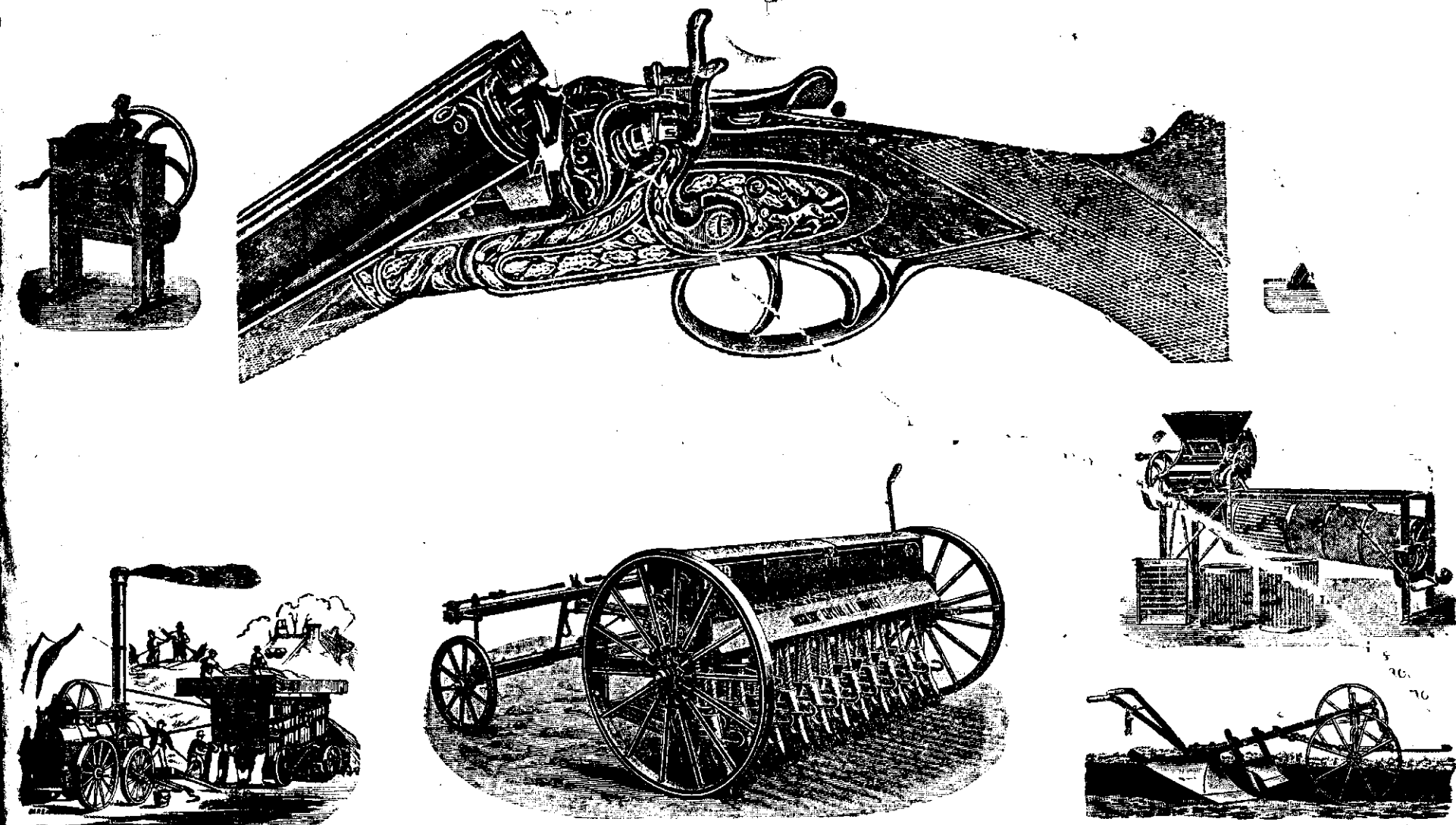
Körösb Banca „C

Rugăm On. public român, având lipsă de ori
manda cu încredere dela firma cea mai nouă, solidă, de
vestite fabrici stă în legătură și Vă asigură despre prețuri.
Totodată recomandă prăvălia lor bogat asortată în

ferării, arme și vase pen

cu plătire în rate și pe lângă garanție.

Vopseli și olei (firnis) în toffelul de colori pregătite și măcinat

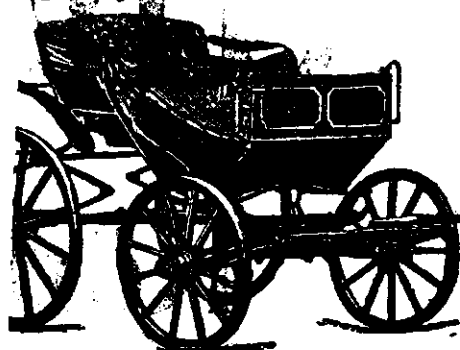

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori, servim bucuros. Pentru vorbirea și înțelegerea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului. Și pentru alegerea garniturilor de treerat, bucuros mergem pe spesele noastre la fabrică.

AJOROS JÓZSEF

— fabricant de trăsură —

goș, Str. Andrei Nr. 5

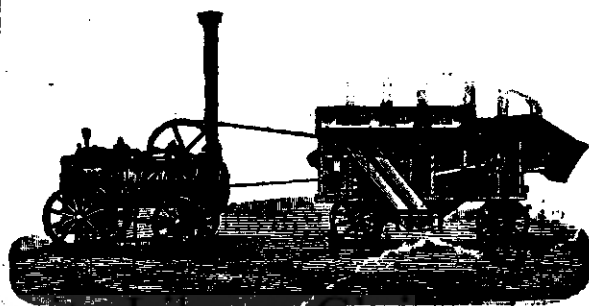

Magazin permanent
de trăsură noi și
— prefăcute. —

Reparaturi și ori-ce
lucrări din ramă
acesta se efectuează
repede și prompt.
Lucru bun, serviciu
solid și conștient

avem că mai avem 2 mașini de treierat cu
și putere, 2 mașini cu 6 cai putere, 1 ma-
șină cu 4 $\frac{1}{2}$ cai putere și mai multe motoare
cu benzină de trieră, pe cari le putem pune
imediat la dispoziția celor cari au lipsă de ele.

Garanță. — Condițiuni avantajoasă de plătire în rate.

Frații Burza

Arad,
Borcs Béni-tér nr. 1.
(Casa proprie).

BCU Cluj / Central Library

cu am abzis
nă a fabriciei

al meu bogat
alării pe care îl

un, solid și cu prețuri

in pălării țărănești.

stimă:

Carol Tartler,
pălărier.

locul de vânzare: Strada Pungari.

Garanție
deplină.

Serviciu
prompt.

Carol Tartler, măestru pălărier
Bistrița, Strada Pungarilor No 11.

Pentru pălăriile cari sunt provăzute cu chipul: Marca de
scutire, garantez!

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobilă în

ARAD,

Andrássy-tér, tér palatul Neumann.
(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregă-
tite, solide și de o execuție elegantă. *
Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ
BUTOR

Sufragerie (prânzitor)
dela 140 florini.
Garnituri de salon,
dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare
:: convenabile. ::

Se vind exclusiv **MOBILE**
din lemn tare și vestit
NEUSCHLOSZ.

Furnisorul asociației
căilor ferate ungare.
Atelier de I-u rang.